

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw Nr 1/2018

Information on socio-economic situation of voivodships No. 1/2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Przestrzennych i Środowiska
Statistics Poland, Spatial and Environmental Surveys Department

pod kierunkiem

supervised by

Dominiki Rogalińskiej

Zespół autorski

Editorial Team

Małgorzata Brzostowska, Elżbieta Grobicka, Joanna Hausman-Czerwińska, Joanna Jelińska-Hrynkiewicz,
Michał Moskalewicz, Joanna Poświata, Krystyna Przepióra

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Michał Moskalewicz, Małgorzata Brzostowska

ISSN 0866-9333

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS – prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Publikacja „Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw” jest kolejną edycją tego opracowania wydawanego z częstotliwością kwartalną od 1996 r. Zawiera szereg informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województw. Wszystkie prezentowane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju w okresach kwartalnych lub okresach narastających.

Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono dane statystyczne z zakresu ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, podmiotów gospodarki narodowej, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw, rolnictwa oraz dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Część analityczna bieżącej edycji, po sześciu latach przerwy, dostępna jest ponownie w formie książkowej. W Internecie utrzymana jest forma PDF, natomiast tablice z danymi dostępne są w formie Excel. Szerszy zakres danych liczbowych jest dostępny w Banku Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl>.

Dyrektor Departamentu
Badań Przestrzennych i Środowiska

Dominika Rogalińska

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, czerwiec 2018 r.

Preface

The publication "Information on socio-economic situation of voivodships" is the subsequent edition of this elaboration issued on a quarterly basis since 1996. The edition contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of voivodships. All categories have been presented in terms of dynamics and in relation to national aggregates quarterly and cumulatively.

The elaboration consists of analytical part enriched with maps and charts as well as tabular part containing statistical data on population, labour market, wages and salaries, retirement pay and pensions, prices, residential construction, entities of the national economy, sold production of industry and construction, financial results of enterprises, investment outlays, agriculture as well as revenue and expenditure of local self-government entities budgets. Analytical part of the current edition, after six years of break is available again as the printed book form. In the Internet it is presented as PDF format, whereas tables with data are accessible in Excel format. Detailed databases are extracted online from Local Data Bank <https://bdl.stat.gov.pl>.

Director of Spatial and Environmental
Surveys Department

Dominika Rogalińska

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph. D.

Warsaw, June 2018

Spis treści

Przedmowa	3
<i>Preface</i>	4
Objaśnienia znaków umownych	6
<i>Symbols</i>	
Synteza	7
<i>Executive summary</i>	10
Ludność	13
<i>Population</i>	
Rynek Pracy	17
<i>Labour Market</i>	
Wynagrodzenia	27
<i>Wages and salaries</i>	
Emerytury i renty	30
<i>Retirement and other pensions</i>	
Ceny	33
<i>Prices</i>	
Budownictwo mieszkaniowe	37
<i>Residential construction</i>	
Produkcja przemysłu i budownictwa	39
<i>Production of industry and construction</i>	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw	41
<i>Financial results of enterprises</i>	
Rolnictwo	44
<i>Agriculture</i>	
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	48
<i>Revenue and expenditure of budgets of local government units in 2017</i>	
Uwagi ogólne	51
Uwagi metodologiczne	53
<i>General notes</i>	59
<i>Methodological notes</i>	61

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbols</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Synteza

Rachunki narodowe w I kwartale 2018 r.

produkt krajowy brutto	+5,2% r/r
wartość dodana brutto	+5,2% r/r

Według wstępnego szacunku, w I kwartale 2018 r. produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 5,2% w porównaniu z I kwartałem ub. roku. Głównym czynnikiem wzrostu był nadal popyt krajowy (wpływ na tempo wzrostu gospodarczego +6,4 p. proc., wobec +4,9 p. proc. w IV kwartale 2017 r.). Złożył się na to pozytywny wpływ spożycia ogółem (+3,6 p. proc.), z tego spożycia w sektorze gospodarstw domowych (+3,0 p. proc.) oraz spożycia publicznego (+0,6 p. proc.). Dodatni był także wpływ akumulacji (+2,8 p. proc.), przede wszystkim na skutek dodatniego wpływu zapasów (+1,9 p. proc.), a następnie popytu inwestycyjnego (+0,9 p. proc.). W I kwartale br. odnotowano negatywny wpływ eksportu netto na tempo wzrostu gospodarczego (-1,2 p. proc., wobec neutralnego wpływu w IV kwartale 2017 r.).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w I kwartale 2018 r. była większa o 5,2% w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. (wobec wzrostu o 4,1% w przed rokiem). Wzrost szybszy niż przeciętnie w gospodarce wystąpił w budownictwie (24,4%), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (14,9%), transporcie i gospodarce magazynowej (7,4%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (6,6%) i przemyśle (5,3%).

Rynek pracy w I kwartale 2018 r.

przeciętne zatrudnienie	
w sektorze przedsiębiorstw	+3,7% r/r
stopa bezrobocia rejestrowanego	6,6%

W I kwartale 2018 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 3,7% większe niż przed rokiem (kiedy notowano zwiększenie o 4,4%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, największy w pomorskim (o 6,6%), wielkopolskim (o 6,5%) i podlaskim (o 4,9%); najmniejszy – w lubelskim (o 1,8%), kujawsko-pomorskim (o 1,9%) i dolnośląskim (o 2,4%).

W końcu marca 2018 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1092,2 tys. osób bezrobotnych, tj. o 17,5% mniej niż przed rokiem. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano we wszystkich województwach, od 22,0% w wielkopolskim do 12,6% w świętokrzyskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu marca 2018 r. wyniosła 6,6%, tj. o 1,4 p. proc. mniej niż przed rokiem. W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich województwach, od 2,2 p. proc. w warmińsko-mazurskim do 1,0 p. proc. w małopolskim. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w województwach: wielkopolskim (3,8%), śląskim (o 5,1%) i małopolskim (5,4%); najwyższą – w warmińsko-mazurskim (11,8%), kujawsko-pomorskim (9,9%) i podkarpackim (9,7%).

Poprawę sytuacji na rynku pracy wskazują również wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za I kwartał 2018 r. Zwiększyła się liczba pracujących (o 0,4%) oraz wzrósł wskaźnik zatrudnienia (o 0,5 p. proc. do 53,7%). Według BAEL odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych (o 23,4%), jak i stopy bezrobocia (o 1,2 p. proc. do poziomu 4,2%).

Korzystniejsza niż przed rokiem była relacja liczby osób niepracujących do pracujących – na 1000 osób pracujących przypadały 864 osoby bezrobotne lub biernie zawodowo (wobec 880 osób przed rokiem).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w I kwartale 2018 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było o 7,1% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 4,5% przed rokiem). Wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największy w dolnośląskim (o 8,4%), małopolskim (o 8,0%) oraz lubuskim (o 7,9%), a najmniejszy w warmińsko-mazurskim (o 5,5%), lubelskim (o 5,7%) i pomorskim (o 5,9%). Zwiększyła się rozpiętość w relacji do średniego wynagrodzenia w kraju pomiędzy województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw i wyniosła 41,6 p. proc. (wobec 40,1 p. proc przed rokiem).

Rolnictwo w marcu 2018 r.

Na rynku rolnym w marcu br. targowiskowe ceny pszenicy, żyta, ziemniaków jadalnych późnych oraz prosiąt na chów były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. Również więcej płacono w skupie za żywca wołowy (bydło bez cieląt) oraz mleko krowie. Niższe natomiast były przeciętne ceny skupu zbóż, ziemniaków oraz żywca wieprzowego. Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w marcu 2018 r., wskazują na zwiększenie w skali roku liczebności trzody chlewnej. Według stanu z 1 marca br. pogłowie trzody chlewnej ogółem było wyższe o 6,5% od notowanego w analogicznym okresie 2017 r. Wzrost pogłowia obserwowano w 9 województwach, w granicach od 1,7% w kujawsko-pomorskim do 26,3% w mazowieckim. W ujęciu rocznym najgłębszy spadek liczebności trzody wystąpił w województwie lubelskim (12,8%) i małopolskim (12,2%).

Ceny w I kwartale 2018 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych: +1,5% r/r

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku w mniejszym stopniu niż w I kwartale ub. roku. Wzrost cen dotyczył wszystkich województw, w tym ceny w małopolskim, lubuskim, opolskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim i wielkopolskim wzrosły więcej niż przeciętnie w kraju. W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku obserwowano wyższe ceny m.in. żywności i napojów bezalkoholowych, wydatków związanych z edukacją oraz towarów i usług w zakresie mieszkania, zdrowia oraz rekreacji i kultury. We wszystkich województwach ceny towarów i usług w zakresie transportu były niższe niż przed rokiem (kiedy notowano ich wzrost). Nadal ceny odzieży i obuwia były niższe niż przed rokiem.

Produkcja sprzedana przemysłu w I kwartale 2018 r.

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była o 5,5% większa niż w I kwartale 2017 r. (kiedy notowano wzrost o 7,3%). Zwiększenie produkcji przemysłowej odnotowano we wszystkich województwach – od 11,6% w podkarpackim do 0,5% w łódzkim.

Produkcja budowlano-montażowa w I kwartale 2018 r.

Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) zrealizowana w Polsce zwiększyła o 26,1% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (kiedy notowano wzrost o 3,9%).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w I kwartale 2018 r.

wynik finansowy netto	-9,0%
wskaźnik rentowności obrotu:	
brutto	+4,8%
netto	+3,9%

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były niższe od uzyskanych w roku poprzednim. Dynamika przychodów z całokształtu działalności była wolniejsza niż kosztów ich uzyskania, co wpłynęło na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto, obniżył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Pogorszenie większości wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach województw: lubuskiego, podkarpackiego i dolnośląskiego, a poprawę – w przedsiębiorstwach województw świętokrzyskiego i pomorskiego. W ogólnej liczbie badanych podmiotów wyższy był udział przedsiębiorstw rentownych, natomiast nieco zmniejszył się ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej.

Executive summary

National accounts in first quarter of 2018

gross domestic product	+5.2% y/y
gross value added	+5.2% y/y

According to preliminary estimate, in the first quarter of 2018, real gross domestic product (GDP) was higher by 5.2% compared with the first quarter of the previous year. The major cause of GDP growth was domestic demand (influenced economic growth by +6.4 percentage points, against +4.9 percentage points in the fourth quarter of 2017). It was due to the positive influence of final consumption (+3.6 percentage points) including consumption in households sector (+3.0 percentage points) and consumption in public sector (+0.6 percentage points). The impact of gross capital formation was also positive (+2.8 percentage points), due to strengthening of changes in inventories (+1.9 percentage points) and impact of investment demand. (+0.9 percentage points). In the first quarter of 2018 there was a negative influence of net export for the pace of economic growth (-1.2 percentage points, against a neutral influence in fourth quarter of 2017).

Gross value added in national economy in the first quarter of 2018, was higher by 5.2% in comparison to the same period of 2017 (against an increase by 4.1% in the year before). An increase that was faster than average in the economy occur in construction (24.4%), financial and insurance activity (14.9%), transportation and storage (7.4%), trade; repair of motor vehicles (6.6%) and industry (5.3%).

Labour market in first quarter of 2018 r

average paid employment	
in business enterprise sector	+3.7% y/y
registered unemployment rate	6.6%

In the first quarter of 2018 average paid employment in the enterprise sector grew by 3.7% compared to 2017 (when and increase has been noted by 4.4%). Increases were recorded in all voivodships, the highest in pomorskie (by 6.6%), wielkopolskie (by 6.5%) and podlaskie (by 4.9%); the lowest in lubelskie (by 1.8%), kujawsko-pomorskie (by 1.9%) and dolnośląskie (by 2.4%). At the end of March 2018 in labour offices 1092.2 thous. unemployed persons were registered, i.e. by 17.5% less than a year before. The number of unemployed persons dropped in all voivodships from 22.0% in wielkopolskie to 12.6% in świętokrzyskie. Registered unemployment rate at the end of March 2018 reached 6.6%, i.e. by 1.4 percentage point less than a year before. Over the year registered unemployment rate in all voivodships decreased from 2.2 percentage point in warmińsko-mazurskie to 1.0 percentage point in małopolskie. The lowest unemployment rate was noted in voivodships of wielkopolskie (3.8%), śląskie (5.1%) and małopolskie (5.4%); the highest in warmińsko-mazurskie (11.8%), kujawsko-pomorskie (9.9%) and podkarpackie (9.7%).

Improvement situation of the labour market is confirmed also by the preliminary estimates of The Labour Force Survey (LFS) for the first quarter of 2018. Number of employed persons increased (by 0.4%), as well as employment rate (by 0.5 percentage point to

53.7%). According to LFS there was a decrease in the number of unemployed persons (by 23.4%) as well as unemployment rate (by 1.2 percentage point to 4.2%). The relation between number of persons not working to employed persons was more favorable than a year before – for 1000 working persons were 864 persons unemployed or economically inactive persons (against 880 persons a year before).

Average monthly wages and salaries in business enterprise sector in first quarter of 2018

Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector was by 7.1% higher compared with the corresponding period of the previous year (against an increase by 4.5% a year before). Increases of wages and salaries were recorded in all voivodships, the highest in dolnośląskie (by 8.4%), małopolskie (by 8.0%), and lubuskie (by 7.9%) the lowest in warmińsko-mazurskie (by 5.5%), lubelskie (by 5.7%) and pomorskie (by 5.9%). The range of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector between the highest and the lowest result in voivodships increased by 41.6 percentage points (against 40.1 percentage points a year before).

Agriculture in March of 2018

On the agricultural market in March 2018, average marketplaces prices of wheat, rye, late edible potatoes and piglets were higher than in the corresponding period of the previous year. Less money was also paid in procurement of cattle for slaughter (cattle excluding calves) and cows' milk. There were lower average procurement prices of cereals, potatoes and pigs for slaughter. According to preliminary results of sample survey of the pig population, conducted in March 2018, have shown the upward trend in the number of pigs. As of first March of 2018 the livestock of pigs in total increased by 6.5% since noted in the same period of 2017. Increase were observed in 9 voivodships, in range from 1.7% in kujawsko-pomorskie up to 26.3% in mazowieckie. On a yearly basis the deepest decrease in pigs population was in lubelskie (by 12.8%) and małopolskie (by 12.2%) voivodships.

Prices in first quarter of 2018

prices of consumer goods and services: +1.5% y/y

Prices of consumer goods and services have increased on a yearly basis to a lesser extent than in the first quarter of last year. Increase of the prices concerned all voivodships. In małopolskie, lubuskie, opolskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, świętokrzyskie and wielkopolskie the prices increased more than average in the country. In comparison to the same period of 2017 the increases were observed among food and non-alcoholic beverages, education and goods and services related to dwelling, health care, arts and recreation. In all voivodships prices of goods and services in the field of transportation were lower than a year before (when an increase was noted). Prices of clothing and footwear were still lower than in 2017.

Sold production of industry in first quarter of 2018

Sold production of industry (in constant prices) was by 5.5% higher than in first quarter of 2017 (when increase was noted by 7.3%). Increases of production of industry were observed in all voivodships – from 11.6% in podkarpackie to 0.5% in łódzkie.

Construction and assembly production in first quarter of 2018

Construction and assembly production of Poland (in constant prices) increased by 26.1% in comparison to the same period of 2017 (when an increase was noted by 3.9%).

Financial results of non-financial enterprises in first quarter of 2018

net financial result	-9.0%
turnover profitability rate:	
gross	+4.8%
net	+3.9%

Financial results gained by surveyed non-financial enterprises were lower than these recorded in the same quarter of the previous year. Indices of revenues from total activity was slower than costs of revenues acquisition; consequently cost level indicator decreased. Basic economic and financial indicators have deteriorated. The profitability rate of gross and net turnover decreased, the profitability rate on sales of products, goods and materials decreased. Decrease of most indicators was noted in enterprises of lubuskie, podkarpackie and dolnośląskie voivodships, whereas improvement in enterprises of świętokrzyskie and pomorskie voivodships. In total number of surveyed enterprises the share of profitable enterprises was higher, but their share of revenue from total business activity decreased.

Ludność Population

Rok 2017 był pierwszym od 2011, w którym odnotowano dodatni przyrost liczby ludności w całym analizowanym okresie. Piąty rok z kolei wystąpił ujemny przyrost naturalny, przy czym w 2016 r. różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła minus 5,8 tys. osób, a w 2017 r. liczba urodzeń była niższa od liczby zgonów o 0,9 tys. osób.

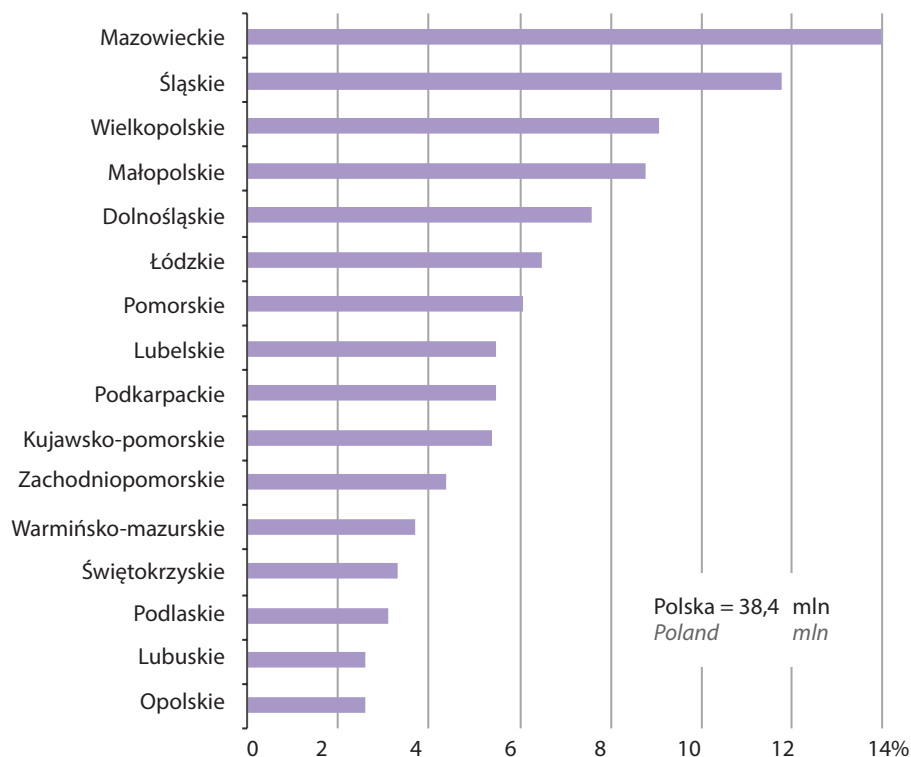
Ludność Polski w końcu 2017 r. liczyła **38433,6** tys. osób, tj. o 0,6 tys. więcej niż rok wcześniej. Zwiększenie liczby ludności odnotowano w 5 województwach: pomorskim, mazowieckim, małopolskim, wielkopolskim oraz podkarpackim. W województwie podkarpackim liczba ludności wzrosła po raz pierwszy od 2012 r. Pozostałe – to województwa, w których utrzymało się najwyższe tempo przyrostu ludności obserwowane w okresie 2010–2017.

Zmniejszenie liczby ludności odnotowano w 11 województwach, w tym w najszybszy spadek liczby mieszkańców zanotowano w świętokrzyskim, łódzkim, lubelskim oraz opolskim.

Województwa Voivodships	Średnioroczne tempo przyrostu /ubytku ludności w % Average annual population growth rate /decrease in %							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	0,08	0,02	-0,01	-0,10	-0,04	-0,01	-0,01	0,00
Dolnośląskie	0,03	-0,02	-0,08	-0,15	-0,05	-0,15	-0,02	-0,04
Kujawsko-pomorskie	0,01	-0,02	-0,09	-0,18	-0,12	-0,18	-0,11	-0,05
Lubelskie	-0,25	-0,31	-0,29	-0,44	-0,39	-0,37	-0,30	-0,33
Lubuskie	0,09	-0,01	0,02	-0,18	-0,11	-0,22	-0,07	-0,05
Łódzkie	-0,30	-0,34	-0,36	-0,46	-0,36	-0,42	-0,33	-0,36
Małopolskie	0,38	0,30	0,22	0,19	0,23	0,13	0,29	0,27
Mazowieckie	0,41	0,35	0,31	0,28	0,33	0,27	0,31	0,35
Opolskie	-0,24	-0,32	-0,37	-0,57	-0,35	-0,48	-0,30	-0,30
Podkarpackie	0,09	0,03	0,06	-0,03	-0,01	-0,07	0,00	0,07
Podlaskie	-0,11	-0,20	-0,19	-0,31	-0,25	-0,26	-0,18	-0,18
Pomorskie	0,44	0,35	0,29	0,25	0,27	0,24	0,34	0,37
Śląskie	-0,12	-0,19	-0,23	-0,36	-0,29	-0,33	-0,26	-0,24
Świętokrzyskie	-0,33	-0,35	-0,32	-0,45	-0,40	-0,47	-0,34	-0,41
Warmińsko-mazurskie	-0,01	-0,08	-0,13	-0,26	-0,20	-0,30	-0,23	-0,17
Wielkopolskie	0,33	0,25	-0,19	0,14	0,16	0,08	0,18	0,22
Zachodniopomorskie	-0,01	-0,06	-0,08	-0,15	-0,20	-0,29	-0,13	-0,15

W 2017 r. udział ludności miejskiej kształtował się na poziomie 60,1%, (spadek o 0,1 p. proc. w skali roku). Najniższy udział w kraju notowano w województwie podkarpackim (41,2%; analogicznie jak w roku 2016). Wskaźnik urbanizacji był wyższy niż przeciętnie w 8 województwach, w tym najwyższy w województwie śląskim – 76,9% (spadek o 0,1 p. proc.).

Wykres 1. Udział liczby mieszkańców województw w ogólnej liczbie ludności Polski w 2017 r.
Chart 1. Share of the population of voivodships in the total population of Poland in 2017

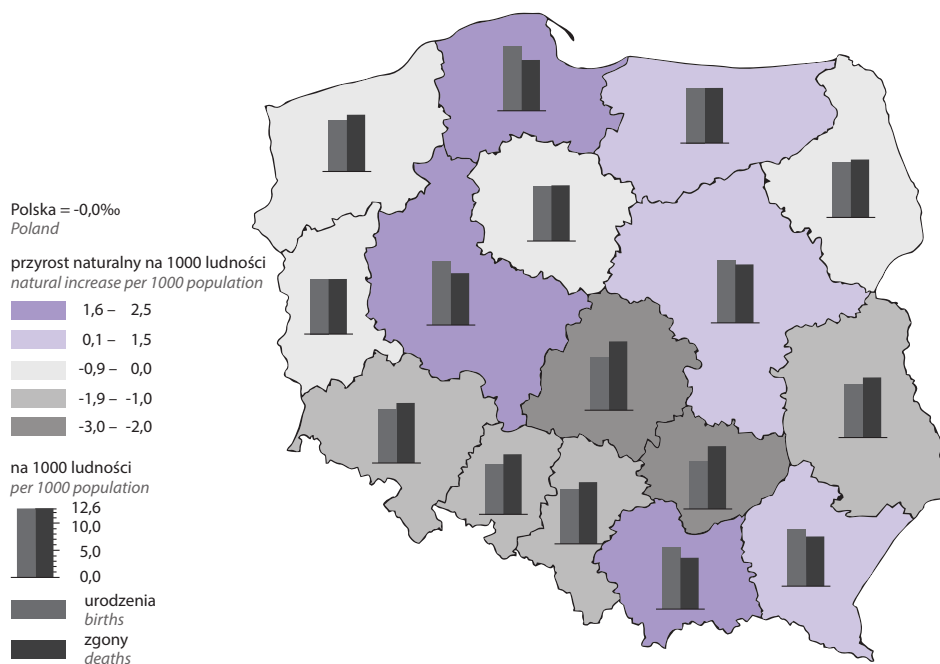
W 2017 r. zarejestrowano 402,0 tys. **urodzeń żywych**, tj. o 19,7 tys. więcej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń zwiększył się w skali roku o 0,6 pkt i wyniósł 10,5‰. Najwyższą liczbę urodzeń na 1000 ludności notowano w województwach: pomorskim (11,8), wielkopolskim (11,6), mazowieckim (11,5) i małopolskim (11,3). W pozostałych województwach współczynnik urodzeń nie przekroczył średniej dla kraju. Najniższy zanotowano w województwach świętokrzyskim (8,7‰ – o 0,2 pkt wyższy niż rok wcześniej) i opolskim (9,2‰ – wyższy o 0,5 pkt).

W 2017 r. **zmarło** 402,9 tys. osób, tj. o 14,8 tys. więcej niż rok wcześniej. Współczynnik zgonów wzrósł w skali roku o 0,4 pkt i wyniósł 10,5‰, przy czym w 8 województwach był wyższy niż przeciętnie w kraju. Najwyższy współczynnik zgonów po raz kolejny odnotowano w województwie łódzkim (12,6‰ – wzrost o 0,5 pkt w porównaniu z rokiem 2016). Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w województwach: podkarpackim (9,1‰ – wzrost o 0,1 pkt w porównaniu z rokiem 2016), pomorskim (9,3‰ – wzrost o 0,2 pkt), małopolskim (9,4‰ – wzrost o 0,3 pkt) i wielkopolskim (9,5‰ – wzrost o 0,2 pkt).

W 2017 r. liczba **zgonów niemowląt** wyniosła 1,6 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) pozostał na poziomie sprzed roku i wyniósł 4,0‰. W 7 województwach zanotowano niższą wartość wskaźnika niż przeciętnie w kraju, w tym najniższą – w świętokrzyskim (2,8‰). Najwyższym poziomem wskaźnika zgonów niemowląt charakteryzowało się województwo kujawsko-pomorskie (5,1‰).

Piąty rok z kolei notuje się ujemny **przyrost naturalny**, przy czym w 2016 r. różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła minus 5,8 tys. osób, natomiast w 2017 r. przyrost naturalny wyniósł minus 0,9 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego był ujemny, ale bliski 0,0‰, wobec minus 0,2‰ w 2016 r. Dodatni przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności notowano w 6 województwach. Najwyższy w województwach: pomorskim (2,5‰), wielkopolskim (2,1‰) i małopolskim (1,9‰). Najniższy współczynnik nadal występował w województwie łódzkim (minus 3,0‰) i świętokrzyskim (minus 2,7‰).

Mapa 1. Ruch naturalny ludności w 2017 r.
Map 1. Vital statistics of population in 2017

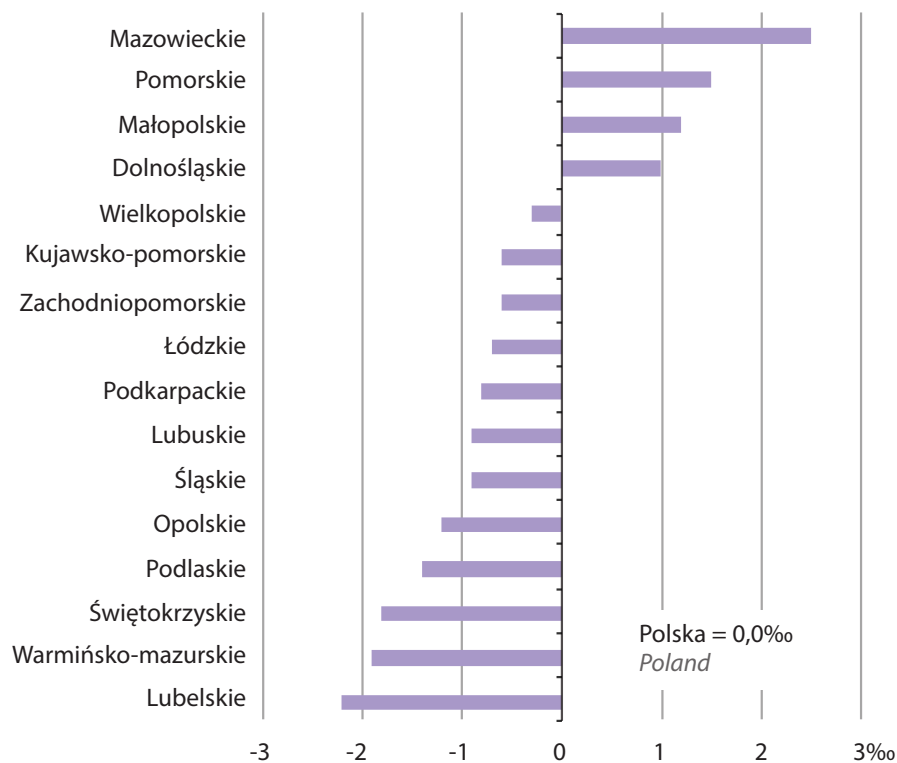

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017 r. wyniosło 0,0. Dodatkowo saldo notowano w województwach: mazowieckim (2,5), pomorskim (1,5), małopolskim (1,2), dolnośląskim (1,0). W pozostałych województwach wskaźnik był ujemny i kształtował się w granicach od minus 2,2‰ w lubelskim do minus 0,3‰ w wielkopolskim.

W 2017 r. zawarto 192,6 tys. **małżeństw** (spadek o 0,9 tys. w skali roku). Współczynnik małżeństw utrzymał się na poziomie roku 2016 i wyniósł 5,0‰. Najwięcej związków w przeliczeniu na 1000 ludności zawarto w województwie małopolskim i pomorskim (po 5,4), a najmniej – w łódzkim i świętokrzyskim (po 4,7).

W 2017 r. **rozwiódło** się 65,3 tys. par małżeńskich, tj. o 1,8 tys. więcej niż w 2016 r. Współczynnik rozwodów, podobnie jak przed rokiem, osiągnął poziom 1,7‰, przy czym w 7 województwach był niższy niż przeciętnie w kraju. Najniższym wskaźnikiem rozwodów charakteryzowało się wciąż województwo podkarpackie (1,2‰), a najwyższym – dolnośląskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie (po 2,0‰).

Wykres 2. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2017 r.
Chart 2. Net of internal and international migrations for permanent residence per 1000 population in 2017

Rynek Pracy

Labour Market

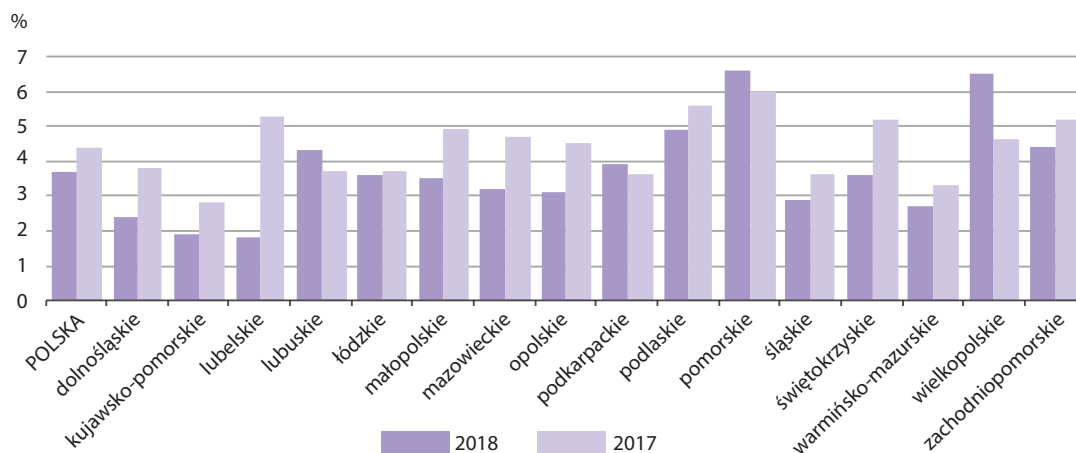
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w I kwartale 2018 r. wzrosło w skali roku. W porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych oraz obniżyła się stopa bezrobocia rejestrowanego.

Wstępne wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** za I kwartał 2018 r. wskazują na korzystniejszą niż przed rokiem sytuację na rynku pracy – zwiększyła się liczba pracujących i odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia. W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba bezrobotnych, obniżyła się stopa bezrobocia. Poprawie uległa relacja niepracujących do pracujących.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w I kwartale 2018 r. wyniosło 6191,1 tys. osób i było o 3,7% większe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 4,4%). Wzrost zatrudnienia odnotowano w większości sekcji – największy w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 8,5%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,6%), a także w budownictwie oraz zakwaterowaniu i gastronomii (po 4,5%). Mniejsze niż przed rokiem było zatrudnienie w górnictwie i wydobywaniu oraz obsłudze rynku nieruchomości (po 0,8%). Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło we wszystkich województwach w granicach od 6,6% w pomorskim do 1,8% w lubelskim.

Wykres 3. Wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w latach 2017–2018 (wzrost w skali roku)

Chart 3. An increase in average paid employment in the business enterprise sector in 2017–2018 (increase in the year)

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w okresie styczeń–marzec 2018 r. wyniosło 2705,7 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 2,7%. Wzrost wystąpił we wszystkich województwach, w granicach od 5,1% w podlaskim do 1,8% w warmińsko-mazurskim.

Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 4,5% wyższe niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 0,1%) i ukształtowało się na poziomie 397,9 tys. osób. Wzrost odnotowano w 15 województwach – największy w: dolnośląskim (o 10,6%), lubuskim (o 9,0%) oraz pomorskim (o 8,2%). W województwie opolskim zatrudnienie spadło o 7,4%.

Przeciętne zatrudnienie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych wyniosło 1273,2 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 3,3%. Wzrost odnotowano w 14 województwach – największy w wielkopolskim (o 7,4%), opolskim (o 6,6%) i pomorskim (o 6,0%), najmniejszy w: małopolskim (o 0,9%), śląskim (o 1,0%) i kujawsko-pomorskim (o 1,2%). W województwach lubelskim i dolnośląskim zatrudnienie spadło (odpowiednio o 1,7% i 1,5%).

Przeciętne zatrudnienie w zakwaterowaniu i gastronomii było o 4,5% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 119,5 tys. osób. Wzrost wystąpił w 12 województwach – największy w opolskim (o 19,3%), podlaskim (o 9,6%) i dolnośląskim (o 8,3%), najmniejszy w małopolskim (o 2,1%). W pozostałych województwach odnotowano spadek zatrudnienia, najgłębszy w lubelskim o (6,2%).

Przeciętne zatrudnienie w obsłudze rynku nieruchomości wyniosło 95,9 tys. osób i w skali roku zmniejszyło się o 0,8%. Spadek zatrudnienia odnotowano w 11 województwach, największy w: wielkopolskim (o 6,8%), podlaskim (o 3,7%) oraz opolskim (o 2,9%). W pozostałych województwach zatrudnienie wzrosło w granicach od 2,2% w świętokrzyskim do 0,5% w pomorskim.

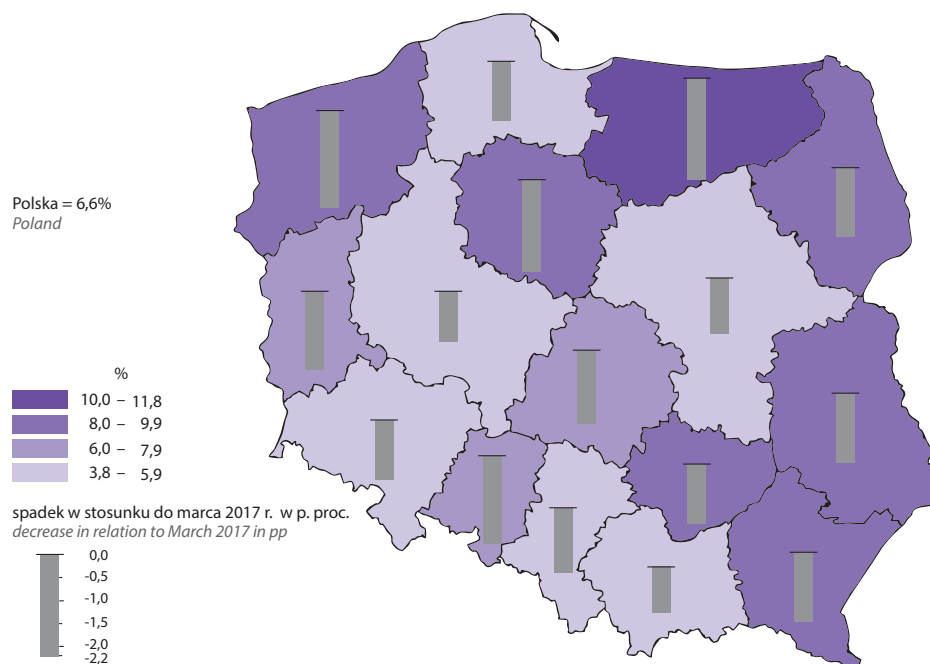
Przeciętne zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej ukształtowało się na poziomie 217,4 tys. osób i było o 8,5% większe niż w analogicznym okresie 2017 r. Wzrost odnotowano w 15 województwach, największy w: lubuskim (o 29,4%), warmińsko-mazurskim i wielkopolskim (o 14,5%); najmniejszy w zachodniopomorskim (o 3,7%) i świętokrzyskim (o 3,8%). Spadek zatrudnienia wystąpił w województwie opolskim (o 12,7%).

Przeciętne zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej było o 4,6% wyższe niż przed rokiem i wyniosło 423,1 tys. osób. Wzrost odnotowano w 15 województwach – największy w świętokrzyskim (o 18,6%), podlaskim (o 14,5%), wielkopolskim (o 9,5%), łódzkim (o 9,4%) i śląskim (o 9,3%). Spadek o 0,8% wystąpił w województwie lubuskim.

W końcu marca 2018 r. w urzędach pracy **zarejestrowanych** było 1092,2 tys. **osób bezrobotnych**, tj. o 232,0 tys. (o 17,5%) mniej niż w analogicznym okresie 2017 r. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w skali roku odnotowano we wszystkich województwach, od 22,0% w wielkopolskim do 12,6% w świętokrzyskim.

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2018 r. stan w końcu marca

Map 2. Registered unemployment rate in 2018 as of end of March

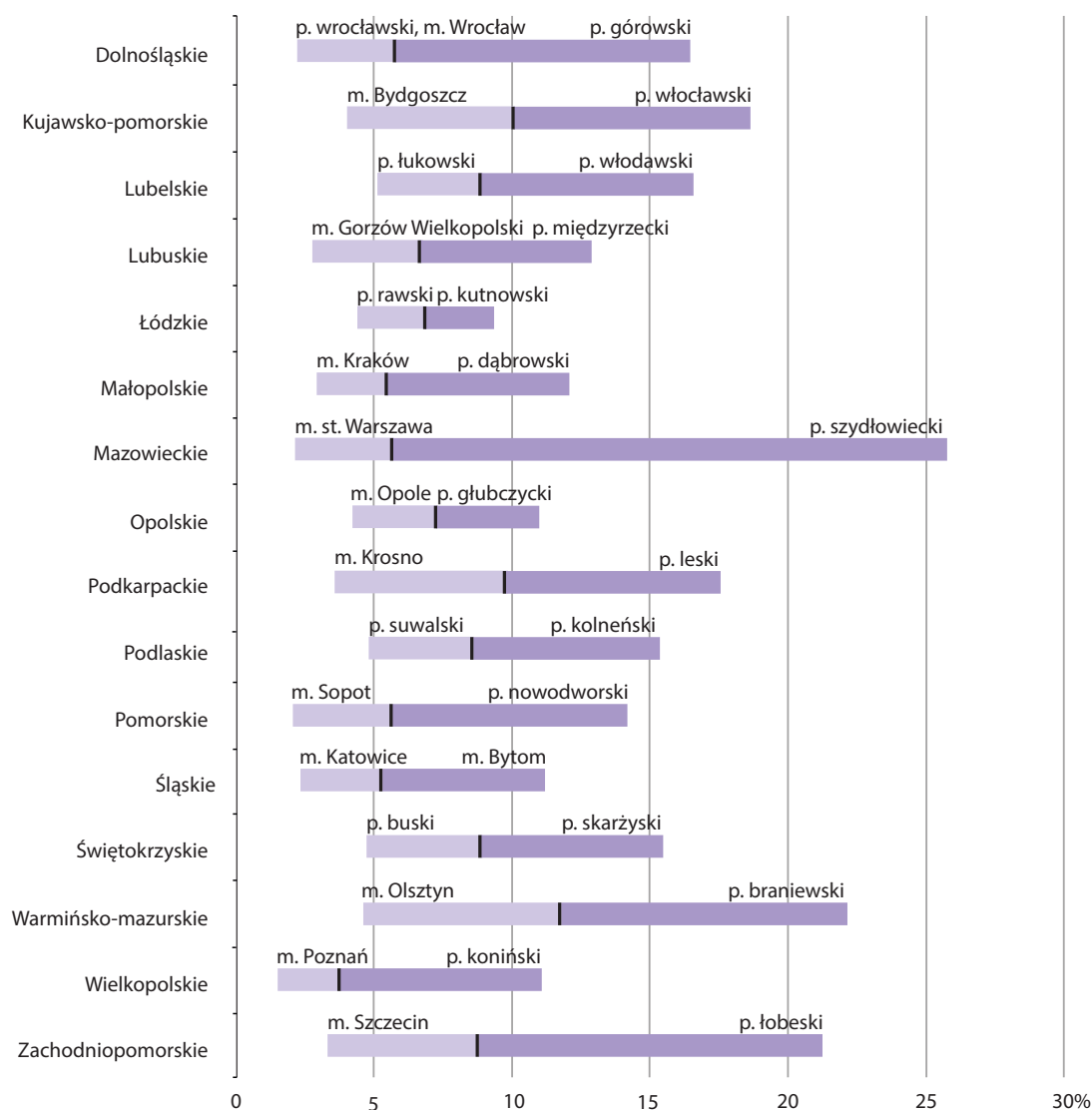

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu marca 2018 r. wyniosła przeciętnie w kraju 6,6% i była niższa o 1,4 p. proc. w stosunku do marca 2017 r. Spadek odnotowano we wszystkich województwach, najgłębszy w warmińsko-mazurskim (o 2,2 p. proc.), zachodniopomorskim (o 2,1 p. proc.) oraz kujawsko-pomorskim (o 2,0 p. proc.). W najmniejszym stopniu stopa bezrobocia zmniejszyła się w województwach: małopolskim (o 1,0 p. proc.), wielkopolskim (o 1,1 p. proc.) i mazowieckim (o 1,2 p. proc.).

Zmniejszyło się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. W końcu marca 2018 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością stopy bezrobocia w województwach wynosiła 8,0 p. proc. (wielkopolskie – 3,8%, warmińsko-mazurskie – 11,8%); w skali roku rozpiętość ta zmniejszyła się o 1,1 p. proc. Podobnie jak przed rokiem, do województw o wysokiej stopie bezrobocia, poza warmińsko-mazurskim, należały kujawsko-pomorskie (9,9%), podkarpackie (9,7%). Najniższą stopę bezrobocia, poza wielkopolskim, odnotowano w województwach śląskim (5,1%) i małopolskim (5,4%).

Wykres 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2018 r. stan w końcu marca

Chart 4. Registered unemployment rate by powiats in 2018 as of end of March

Analizując stopę bezrobocia na poziomie powiatów we wszystkich województwach zmniejszeniu uległy różnice pomiędzy skrajnymi wartościami wskaźnika. Najgłębszy spadek zróżnicowania odnotowano w śląskim (8,7 p. proc., wobec 12,5 p. proc. w marcu 2017 r.), najmniejszy w podkarpackim (14,4 p. proc. wobec 14,8 p. proc.) i podlaskim (10,4 p. proc., wobec 10,8 p. proc.). Największa dysproporcja wewnątrzwojewódzka utrzymała się w województwie mazowieckim, gdzie w końcu marca 2018 r. różnica pomiędzy najwyższą, a najniższą wartością stopy bezrobocia wyniosła 24,0 p. proc. (25,9% w powiecie szydłowieckim i 1,9% w powiecie m.st. Warszawa), wobec 25,2 p. proc. w marcu 2017 r. Najmniejszą rozpiętość odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w województwie łódzkim (5,6 p. proc.), a wyznaczała ją stopa bezrobocia na poziomie 9,8% w powiecie kutnowskim oraz 4,2% w powiecie rawskim.

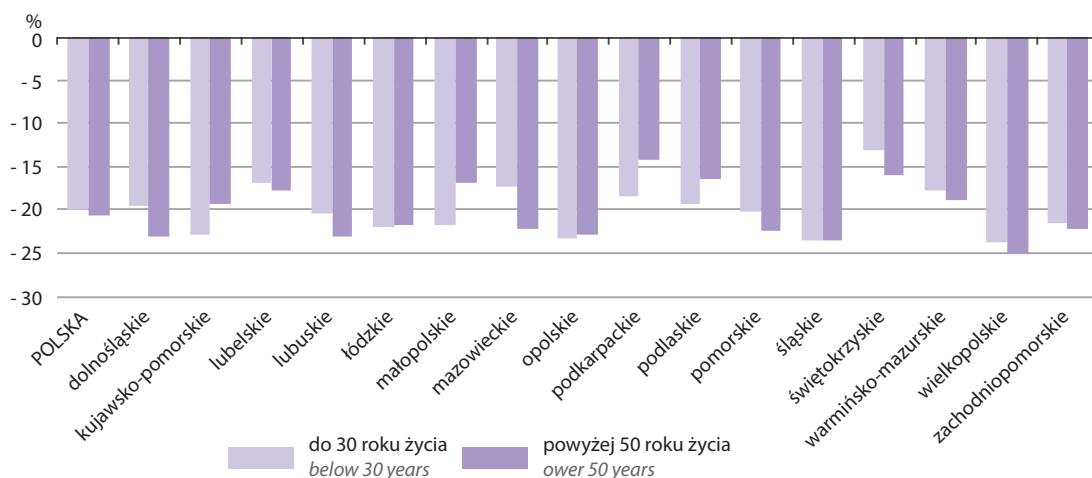
W końcu marca 2018 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych było 580,0 tys. osób **długotrwale bezrobotnych**. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 53,1% (spadek o 1,4 p. proc.). Największy udział odnotowano w województwach: podkarpackim (59,0%), kujawsko-pomorskim i podlaskim (po 58,6%), a najmniejszy w pomorskim (43,8%), wielkopolskim (45,2%) i lubuskim (46,8 %).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 284,3 tys. osób stanowiły **osoby do 30 roku życia**. Udział tej grupy wyniósł 26,0% (o 0,8 p. proc. mniej niż przed rokiem) i był największy w województwach lubelskim (30,8%), świętokrzyskim (28,7%) i podkarpackim (28,5%), a najmniejszy w łódzkim (21,7%), dolnośląskim (22,1%) oraz śląskim (23,2%).

W kategorii **osób powyżej 50 roku życia** liczba bezrobotnych wynosiła 298,3 tys. osób, co stanowiło 27,3% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych (spadek o 1,1 p. proc. w skali roku). Największy udział tej kategorii bezrobotnych odnotowano w województwach opolskim (32,0%), dolnośląskim (31,2%) i łódzkim (30,5%), najmniejszy w lubelskim i podkarpackim (odpowiednio 23,3% i 24,1%).

Wykres 5. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych według wybranych grup wieku w 2018 r. stan w końcu marca; spadek w skali roku

Chart 5. *Decrease in the number of registered unemployed by selected age groups in 2018 as of the end of March; year-on-year decrease*

Liczba bezrobotnych **korzystających ze świadczeń pomocy społecznej** wyniosła 25,1 tys. osób. Najwięcej bezrobotnych pobierało świadczenia w województwie kujawsko-pomorskim i śląskim (po 3,4 tys.) oraz dolnośląskim (3,3 tys.), najmniej w lubelskim i lubuskim (po 0,5 tys.) oraz opolskim, podlaskim i zachodniopomorskim (po 0,6 tys.). Udział tej grupy bezrobotnych pozostał na poziomie z marca 2017 roku, tj. 2,3% i był największy w województwie dolnośląskim (4,6%) i kujawsko-pomorskim (4,2%), a najmniejszy w lubelskim (0,6%) i zachodniopomorskim (1,2%).

Liczba osób bezrobotnych **posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia** wyniosła 215,6 tys. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 19,7% (wzrost o 2,1 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2017 r.); największy był w województwie pomorskim (23,8%), wielkopolskim (22,6%) i kujawsko-pomorskim (22,4%), najmniejszy w podlaskim (17,3%), mazowieckim (17,5%) i łódzkim (17,7%).

Bezrobotni **posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia** stanowili, podobnie jak w poprzednich latach, 0,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w kraju. Ich liczba w końcu marca 2018 r. wyniosła 2,5 tys. i była o 3,2% większa niż w roku poprzednim.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 67,0 tys. osób stanowiły **osoby niepełnosprawne** (o 17,5% mniej niż w marcu 2017 r.). Niepełnosprawni, podobnie jak przed rokiem, stanowili 6,1% ogółu bezrobotnych w kraju. Największy udział tej grupy odnotowano w województwach lubuskim (8,7%), pomorskim (8,0%) i dolnośląskim (7,9%), najmniejszy w kujawsko-pomorskim (4,3%) oraz lubelskim i podkarpackim (po 4,4%).

W I kwartale 2018 r. **liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 455,7 tys. osób i była o 12,5% mniejsza niż przed rokiem (wobec spadku o 13,3% w 2017 r.). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem wzrósł w skali roku (o 0,3 p. proc. do 84,0%). Wzrósł również odsetek osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi oraz bez kwalifikacji zawodowych. Obniżył się natomiast odsetek osób długotrwale bezrobotnych, osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy, osób dotychczas niepracujących oraz absolwentów.

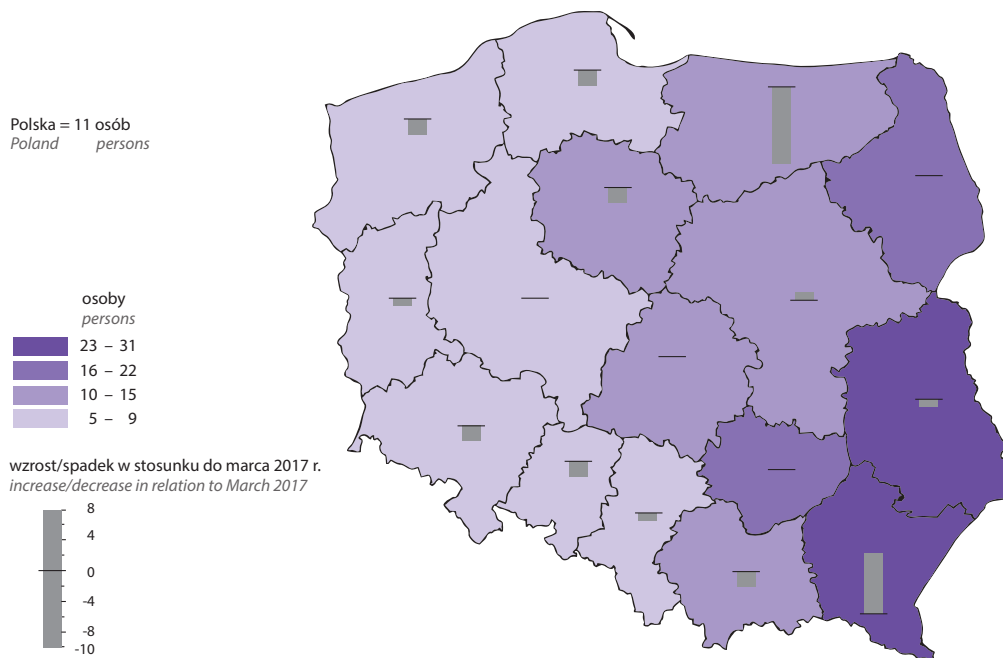
Z ewidencji bezrobotnych w okresie trzech pierwszych miesięcy br. skreślono 445,2 tys. osób, tj. o 16,2% mniej niż przed rokiem (wobec spadku o 5,6% w analogicznym okresie 2017 r.). Osoby wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy stanowiły 49,8% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych (wzrost o 1,6 p. proc.).

W końcu marca 2018 r. najwyższą **stopę napływu bezrobotnych** odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (1,4%), kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim i zachodniopomorskim (po 1,2%), natomiast najniższą w: mazowieckim i wielkopolskim (po 0,6%) oraz małopolskim i śląskim (po 0,7%); przy średniej dla kraju 0,8%.

W końcu marca 2018 r. **na 1 ofertę pracy** przypadało 11 osób bezrobotnych, wobec 12 osób w marcu 2017 r. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w województwach opolskim (5 osób na 1 ofertę pracy) i śląskim (6 osób na 1 ofertę pracy), a także w dolnośląskim, lubuskim i pomorskim (po 7 osób na 1 ofertę pracy), natomiast najmniej sprzyjająca wystąpiła w podkarpackim (31 osób na 1 ofertę pracy) oraz lubelskim (26 osób na 1 ofertę pracy).

Mapa 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1 ofertę pracy w 2018 r. stan w końcu marca

Map 3. Number of registered unemployed per one job offer in 2018 state at the end of March

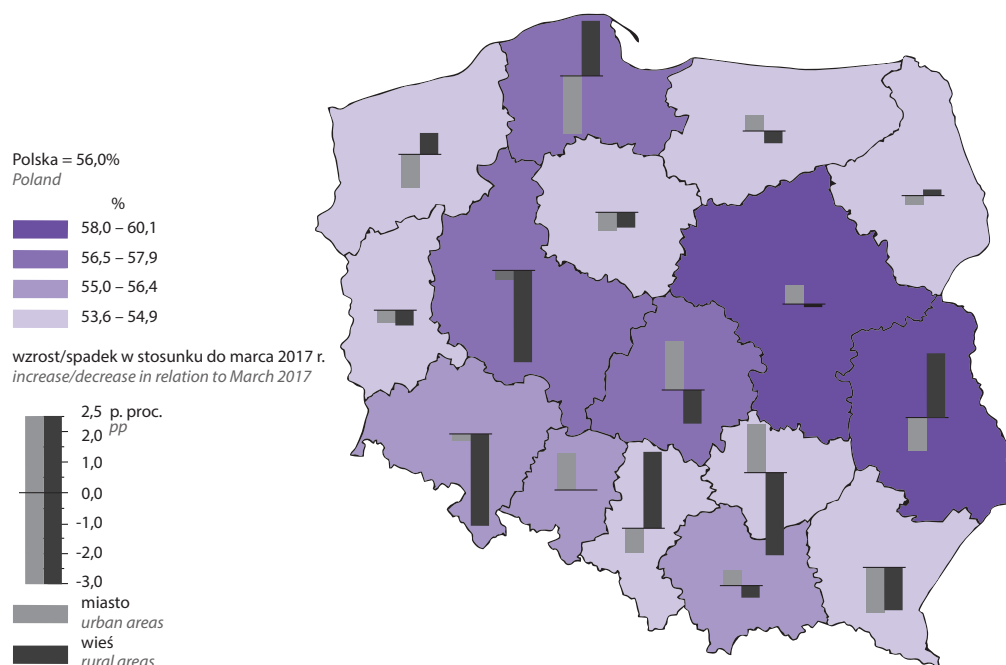

Według wstępnych wyników **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w I kwartale 2018 r. zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 17053 tys. osób, tj. o 155 tys. mniej w porównaniu do I kwartału 2017 r. Spadek liczby osób aktywnych zawodowo odnotowano w 11 województwach – najgłębszy w podkarpackim (o 3,0%), wielkopolskim (o 2,9%) i dolnośląskim (o 2,7%). Wzrost wystąpił w województwach zachodniopomorskim (o 1,1%), lubelskim i mazowieckim (po 0,5%) oraz łódzkim (o 0,3%), natomiast w województwie opolskim liczba osób aktywnych zawodowo nie uległa zmianie.

Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 56,0% i był o 0,2 p. proc. niższy niż w I kwartale 2017 r. Spadek odnotowano w 7 województwach, najgłębszy w wielkopolskim (o 1,6 p. proc.), podkarpackim (o 1,5 p. proc.) i dolnośląskim (o 1,1 p. proc.). W województwach podlaskim, śląskim, warmińsko-mazurskim i małopolskim współczynnik pozostał na poziomie analogicznego okresu 2017 r. W pozostałych województwach odnotowano wzrost w granicach od 0,9 p. proc. w zachodniopomorskim do 0,3 p. proc. w mazowieckim. Najwyższą wartość współczynnika odnotowano w województwie mazowieckim (60,1%) i pomorskim (57,4%), a najniższą w śląskim (53,6%), świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim (po 53,7%). W podziale na płeć odnotowano spadek o 0,3 p. proc. współczynnika aktywności mężczyzn (do 64,5%) oraz o 0,2 p. proc. dla kobiet (do 48,2%). Na wsi spadek współczynnika był głębszy niż w miastach (odpowiednio 0,5 p. proc. do 56,1% oraz 0,1 p. proc. do 55,9%).

Mapa 4.
Map 4.

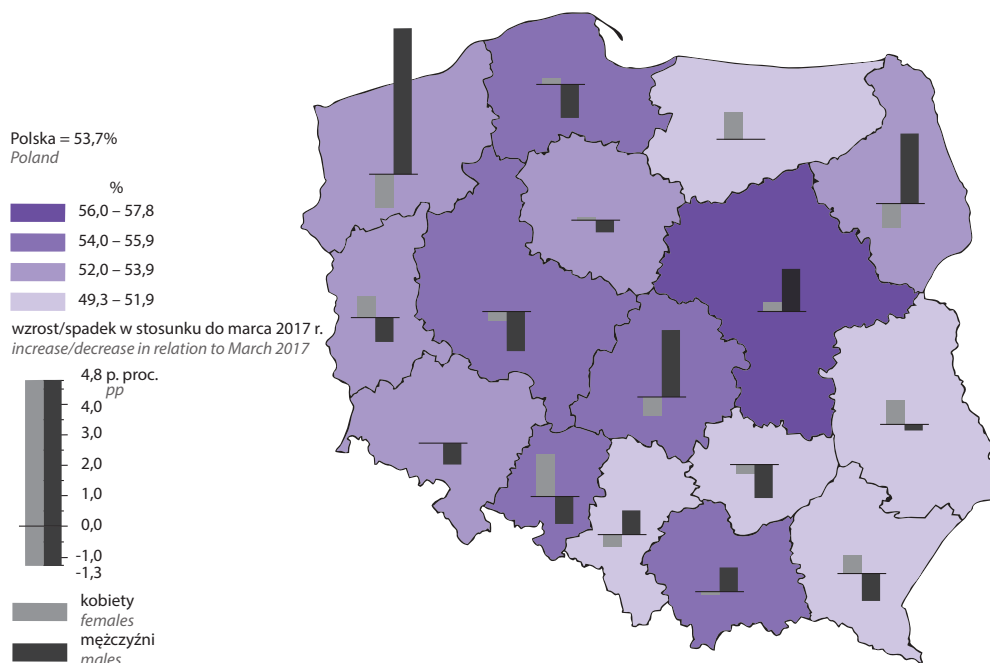
Współczynnik aktywności zawodowej w I kwartale 2018 r. i jego zmiany w podziale na miasto-wieś
Activity rate in the first quarter of 2018 and its changes in the urban-rural division

Liczba **pracujących** wyniosła 16344 tys. osób i w skali roku zwiększyła się o 63 tys., tj. o 0,4%. Wzrost wystąpił w 8 województwach, największy w zachodniopomorskim (o 3,4%), mazowieckim (o 1,9%) i opolskim (o 1,5%). W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w świętokrzyskim (o 2,0%) i wielkopolskim (o 1,9%), natomiast w lubuskim i podkarpackim liczba pracujących osób nie uległa zmianie. O 0,4% zwiększyła się zarówno liczba pracujących kobiet, jak i mężczyzn. Wzrost liczby pracujących kobiet wystąpił w 8 województwach, największy w opolskim (o 4,8%), warmińsko-mazurskim (o 3,4%) oraz lubelskim (o 3,2%). W województwie kujawsko-pomorskim i pomorskim nie odnotowano zmiany. W pozostałych województwach liczba pracujących kobiet spadła – najgłębiej w świętokrzyskim i wielkopolskim (odpowiednio o 2,6% i 2,5%). Udział kobiet w liczbie pracujących ogółem wzrósł o 0,1 p. proc. do 45,0%. Wzrost odnotowano w 8 województwach – największy w opolskim (o 1,4 p. proc.), warmińsko-mazurskim (o 0,9 p. proc.) i lubelskim (o 0,8 p. proc.). W pozostałych województwach udział kobiet w liczbie pracujących zmniejszył się – najwięcej w zachodniopomorskim (o 1,1 p. proc.) i podlaskim (o 0,8 p. proc.); natomiast w dolnośląskim nie uległ zmianie i pozostał na poziomie 45,8%. Największy udział odnotowano w województwie mazowieckim (46,8%), dolnośląskim (45,8%) i śląskim (45,6%), najmniejszy w opolskim i wielkopolskim (po 43,0%) oraz w podlaskim (43,7%).

Wskaźnik zatrudnienia w I kwartale 2018 r. wyniósł 53,7% (wzrost o 0,5 p. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2017 r.). Najwyższy wskaźnik wystąpił w województwie mazowieckim (57,8%), najniższy w świętokrzyskim (49,3%) i warmińsko-mazurskim (50,2%). Wzrost wskaźnika odnotowano w 12 województwach, największy w zachodniopomorskim (o 2,0 p. proc.) i opolskim (o 1,6 p. proc.). W województwie dolnośląskim wskaźnik pozostał na poziomie analogicznego okresu 2017 r. (odpowiednio 53,6%), a w wielkopolskim, świętokrzyskim i pomorskim spadł (odpowiednio o: 1,0 p. proc., 0,6 p. proc. i 0,1 p. proc.). Poprawę wskaźnika odnotowano zarówno w mieście (o 0,6 p. proc. do 53,8%), jak i na wsi (o 0,2 p. proc. do 53,4%). W dalszym ciągu utrzymywała się przewaga pracujących mężczyzn nad kobietami (wskaźnik zatrudnienia mężczyzn – 61,8%, kobiet – 46,2%).

Mapa 5. Wskaźnik zatrudnienia i zmiana liczby pracujących według płci w I kwartale 2018 r.
 Map 5. *Employment rate and change in the number of employed persons by sex in the first quarter of 2018*

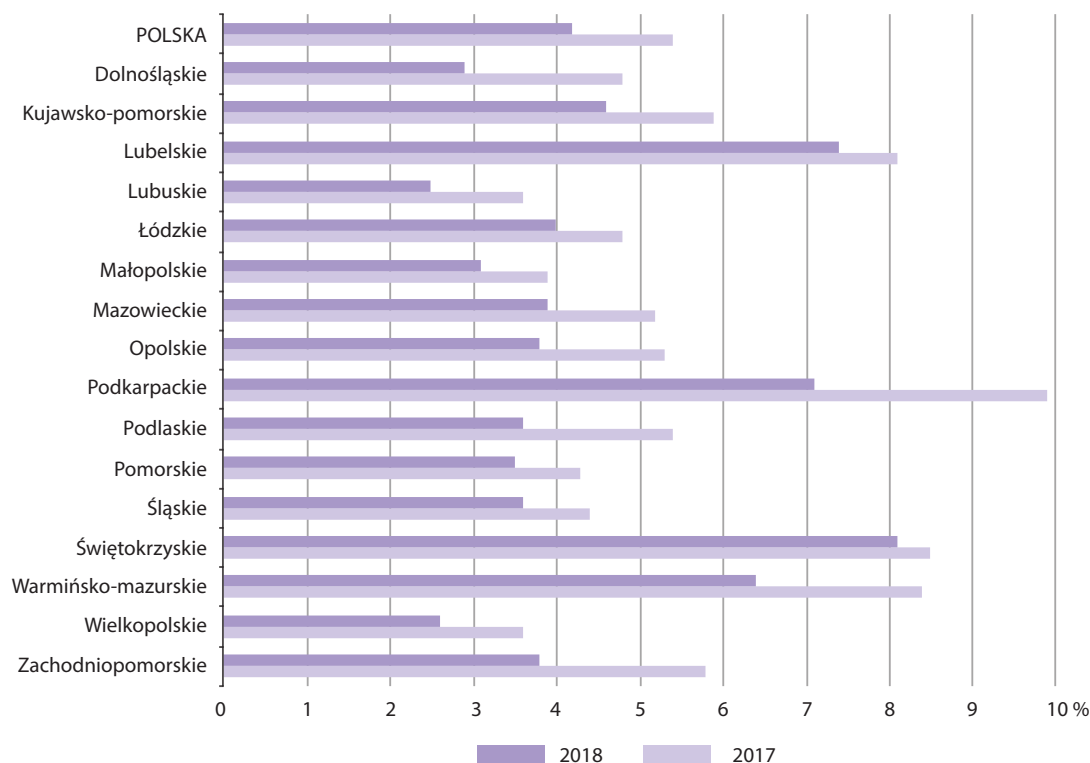

W I kwartale 2018 r. liczba **bezrobotnych** według BAEL wyniosła 709 tys. osób i w skali roku zmniejszyła się o 217 tys. osób (tj. o 23,4%). Liczba bezrobotnych spadła we wszystkich województwach – najgłębszy spadek odnotowano w dolnośląskim (o 41,3%), podlaskim i zachodniopomorskim (po 33,3%) oraz lubuskim (o 31,3%), a najmniejszy w świętokrzyskim (o 6,4%) i lubelskim (o 8,0%).

Stopa bezrobocia według BAEL w I kwartale 2018 r. wyniosła średnio 4,2% i w porównaniu z poprzednim rokiem była niższa o 1,2 p. proc. Spadek stopy wystąpił we wszystkich województwach, najgłębszy w podkarpackim (o 2,8 p. proc.), warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim (po 2,0 p. proc.). Najniższą wartość stopy odnotowano w województwie lubuskim (2,5%) i wielkopolskim (2,6%), najwyższą – w świętokrzyskim (8,1%).

Wykres 6. Stopa bezrobocia według BAEL w I kwartale
 Chart 6. Unemployment rate according to LFS basis in first quarter

Stopa bezrobocia **kobiet** wyniosła 4,3% (spadek o 1,1 p. proc. w stosunku do I kwartału 2017 r.). W podziale na województwa ukształtowała się w granicach od 1,6% w lubuskim do 8,1% w lubelskim. W skali roku stopa bezrobocia kobiet spadła w 12 województwach, najgłębiej w podkarpackim (o 3,5 p. proc.) i warmińsko-mazurskim (o 3,4 p. proc.), najmniej – w świętokrzyskim (o 0,2 p. proc.). Wzrost wskaźnika odnotowano w województwie lubelskim (o 0,9 p. proc.), łódzkim (o 0,4 p. proc.), kujawsko-pomorskim i małopolskim (po 0,3 p. proc.). Stopa bezrobocia **mężczyzn** była niższa niż kobiet i wyniosła 4,1% (spadek o 1,3 p. proc. w stosunku do analogicznego kwartału poprzedniego roku). Najniższą wartość wskaźnika wystąpiła w województwie małopolskim (2,2%), a najwyższa – w świętokrzyskim (8,9%). Stopa bezrobocia mężczyzn spadła we wszystkich województwach, najgłębiej w podlaskim (o 2,9 p. proc.), podkarpackim (o 2,3 p. proc.) i kujawsko-pomorskim (o 2,2 p. proc.).

W IV kwartale 2017 r. stopa bezrobocia na **wsł** ukształtowała się na poziomie 4,8% i zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 1,2 p. proc. Rozpiętość stopy bezrobocia kształtowała się w granicach od 2,1% w województwie wielkopolskim do 8,4% w lubelskim. W 14 województwach wystąpił spadek wskaźnika, najgłębszy w warmińsko-mazurskim (o 3,6 p. proc.) i podkarpackim (o 3,3 p. proc.). Wzrost odnotowano w województwie łódzkim i lubelskim (odpowiednio o 0,7 p. proc. i 0,6 p. proc.). Stopa bezrobocia w **miastach** wyniosła 3,7% i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 1,3 p. proc. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miastach województwa lubuskiego (2,1%), małopolskiego (2,5%) i pomorskiego (2,9%), najwyższą – świętokrzyskiego, lubelskiego i podkarpackiego (odpowiednio 9,7%, 6,2% i 6,1%). Spadek stopy bezrobocia odnotowano w 15 województwach, najgłębszy w miastach podkarpackiego i lubelskiego (po 2,2 p. proc.) oraz zachodniopomorskiego (o 2,0 p. proc.). Wzrost o 1,5 p. proc. wystąpił w województwie świętokrzyskim.

Populacja **biernych zawodowo** nie zmieniła się w skali roku i wyniosła 13405 tys. osób, co stanowiło 44,0% ogółu ludności w wieku powyżej 15 lat (przy 43,8% w I kwartale 2017 r.). Liczba osób biernych zawodowo nie uległa zmianie w województwie lubuskim. Wzrost odnotowano w 6 województwach

w granicach od 3,5% w wielkopolskim do 0,7% w kujawsko-pomorskim. W pozostałych województwach odnotowano spadek – najgłębszy w opolskim (o 3,0%), zachodniopomorskim (o 2,9%), lubelskim (o 2,2%) i łódzkim (o 2,0%).

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w I kwartale 2018 r. wyniosła 864 osoby (przed rokiem 880 osób). Spadek odnotowano w 12 województwach, najgłębszy w zachodniopomorskim (z 990 do 912 osób), opolskim (z 907 do 853 osób), warmińsko-mazurskim (z 1031 do 989 osób) i lubelskim (z 1001 do 962 osób). W województwie dolnośląskim, tak jak w I kwartale 2017 r., na 1000 osób pracujących przypadało 865 osób niepracujących. Relacja pogorszyła się w województwie wielkopolskim (z 767 do 797 osób), świętokrzyskim (z 1004 do 1028 osób) i pomorskim (z 801 do 807 osób). Najkorzystniejsza relacja osób niepracujących do pracujących wystąpiła w województwie mazowieckim (na 1000 osób pracujących przypadało tu 730 osób niepracujących); natomiast najgorsza w świętokrzyskim.

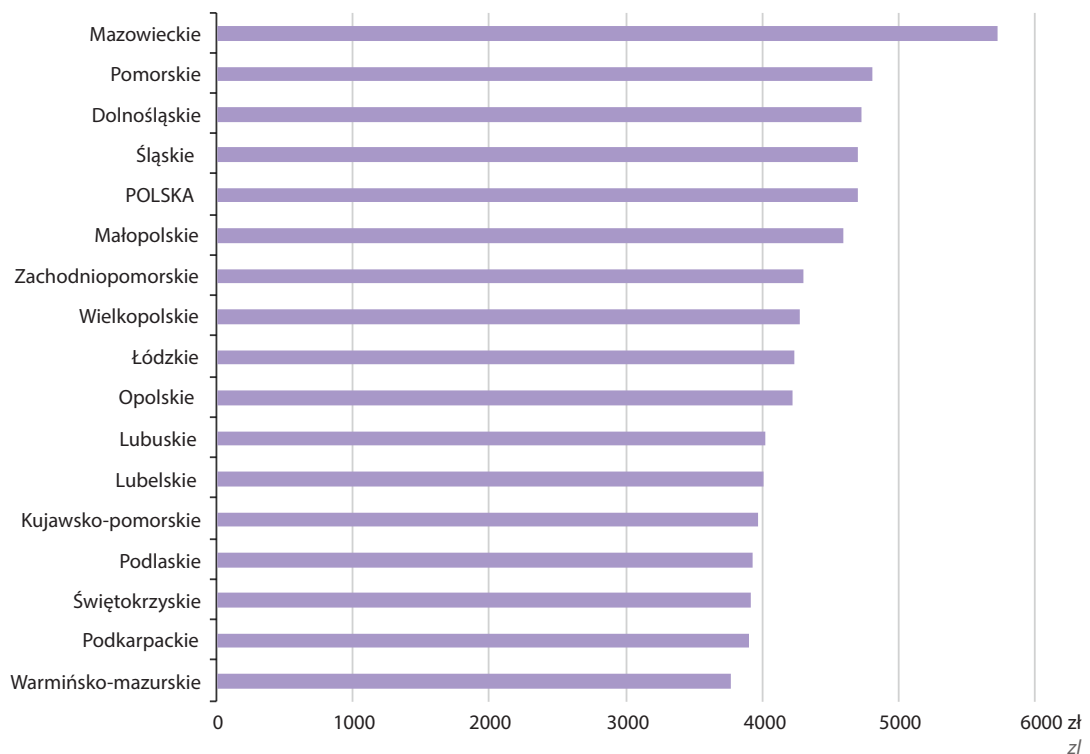
Wynagrodzenia Wages and salaries

W I kwartale 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrosły wynagrodzenia zarówno w przemyśle, jak i w budownictwie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–marzec br. wyniosło 4700,11 zł i było o 7,1% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 4,5%). Zwiększenie wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach. W największym stopniu wzrosły w dolnośląskim (o 8,4%), małopolskim (o 8,0%) i lubuskim (o 7,9%), a najmniejszym – w warmińsko-mazurskim (o 5,5%), lubelskim (o 5,7%) i pomorskim (o 5,9%).

Najwyższy poziom wynagrodzeń utrzymywał się nadal w województwach mazowieckim i pomorskim (odpowiednio 121,8%, 102,2% średniej krajowej), przy czym w mazowieckim wynagrodzenia rosły szybciej, a w pomorskim wolniej, niż średnio w kraju. Wynagrodzenie nieco większe niż średnio w Polsce odnotowano również w województwach dolnośląskim i śląskim. Najniższy poziom wynagrodzeń, podobnie jak w okresach poprzednich, wystąpił w województwie warmińsko-mazurskim (o 19,8% mniej niż średnio w kraju). W grupie województw o najniższym wynagrodzeniu znalazły się także: podkarpackie, świętokrzyskie i podlaskie (odpowiednio o: 17,0%, 16,7% i 16,2% mniej niż średnia w kraju).

Wykres 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w I kwartale 2018 r.
Chart 7. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in first quarter of 2018

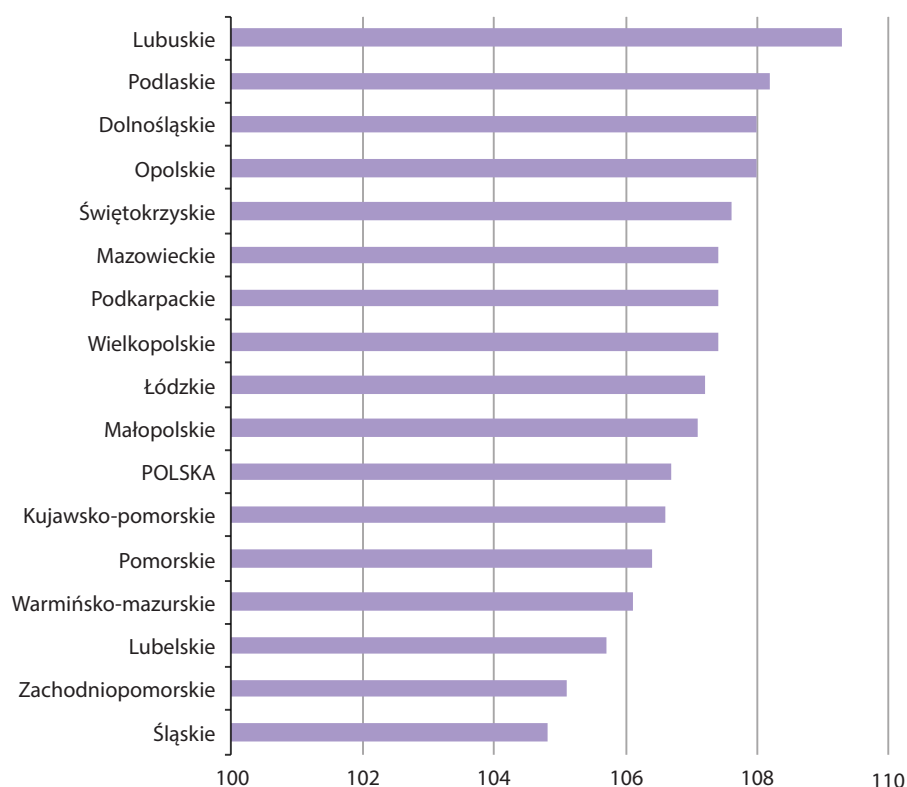
Relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw do średniej krajowej, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, poprawiła się w 7 województwach (od 1,2 p. proc. w dolnośląskim do 0,1 p. proc. w łódzkim i świętokrzyskim). W pozostałych województwach relacja pogorszyła się – od 1,2 p. proc. w pomorskim i warmińsko-mazurskim do 0,1 p. proc. w kujawsko-pomorskim, podkarpackim, podlaskim i zachodniopomorskim.

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w sektorze przedsiębiorstw zwiększyła się o 1,5 p. proc. i wyniosła 41,6 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle w I kwartale 2018 r. wyniosło 4706,18 zł i było o 6,7% wyższe niż w I kwartale ub. roku (przed rokiem wzrost o 4,1%). Wzrost odnotowano we wszystkich województwach, w tym największy w lubuskim (o 9,3%), podlaskim (o 8,2%) oraz dolnośląskim i opolskim (po 8,0%), a najmniejszy w śląskim (o 4,8%), zachodniopomorskim (o 5,1%) i lubelskim (o 5,7%).

Wykres 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle w I kwartale 2018 r. (I kwartał 2017=100)

Chart 8. Average monthly gross wages in industry in first quarter of 2018 (first quarter 2017=100)

Wynagrodzenia w przemyśle były wyższe niż średnio w kraju w 4 województwach: mazowieckim (o 13,9%), śląskim (o 8,6%), dolnośląskim (o 7,8%) i pomorskim (o 2,6%). W pozostałych województwach wynagrodzenia kształtowały się poniżej średniej krajowej, najniższe nadal notowano w warmińsko-mazurskim i podlaskim (odpowiednio o 16,2% i 13,8% mniej niż średnio w kraju).

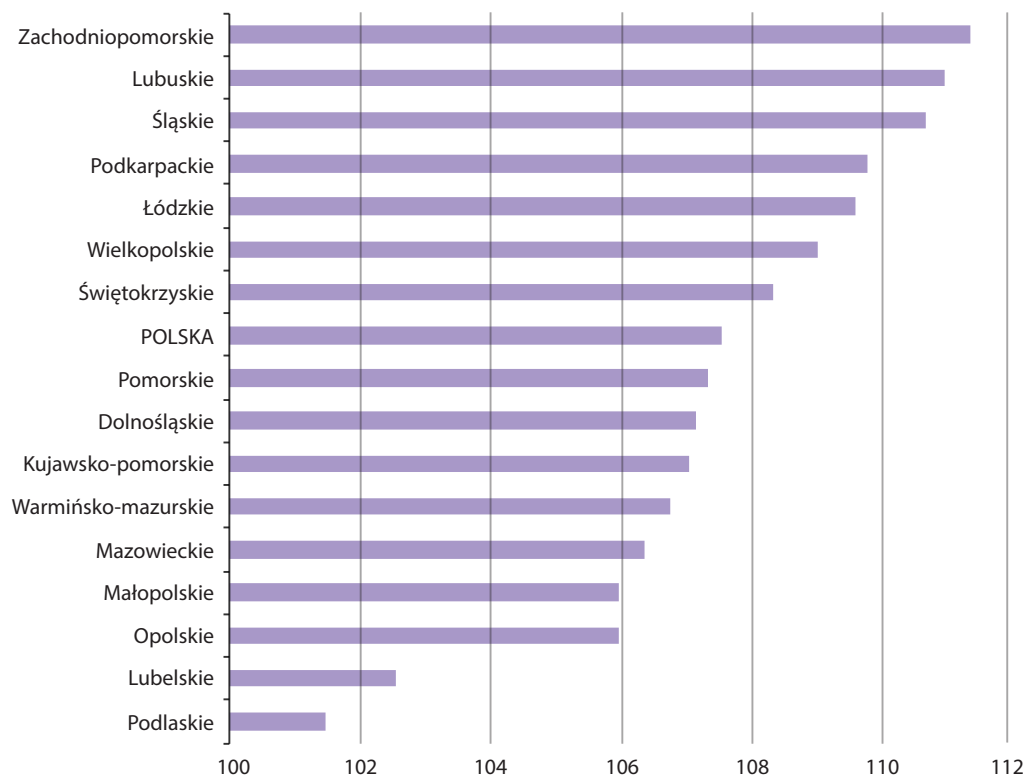
W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w przemyśle do średniej krajowej poprawiła się w 10 województwach (od 2,1 p. proc. w lubuskim do 0,4 p. proc. w łódzkim i małopolskim). W pozostałych województwach relacja pogorszyła się (najbardziej w śląskim – o 2,0 p. proc.).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w przemyśle zwiększyła się o 1,2 p. proc. i wyniosła 30,1 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w budownictwie w I kwartale 2018 r. wyniosło 4593,84 zł i było o 7,7% wyższe niż przed rokiem (w I kwartale 2017 r. wzrost o 5,7%). Wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach, największy w zachodniopomorskim (o 11,6%), lubelskim (o 11,2%), śląskim (10,9%) i podkarpackim (o 10,0%), najmniejszy w podlaskim (o 1,5%) i lubelskim (o 2,6%).

Wykres 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie w I kwartale 2018 r. (I kwartał 2017=100)

Chart 9. Average monthly gross wages and salaries in construction in first quarter of 2018 (first quarter 2017=100)

Najwyższym poziomem przeciętnych wynagrodzeń w budownictwie nadal charakteryzowało się województwo mazowieckie (o 28,0% wyższym niż średnio w kraju). W kolejnych pod względem wysokości wynagrodzeń województwach dolnośląskim i wielkopolskim płace były wyższe niż przeciętnie w kraju odpowiednio o 4,3% i 0,9%. W pozostałych województwach wynagrodzenia były niższe od średniej krajowej, w tym najniższe w podkarpackim (o 20,7%) i lubelskim (o 20,6%).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku relacja przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w budownictwie do średniej krajowej poprawiła się w 7 województwach, najbardziej w zachodniopomorskim (o 3,2 p. proc.), śląskim (o 2,8 p. proc.) i lubuskim (o 2,5 p. proc.). W pozostałych województwach relacja pogorszyła się (najbardziej w podlaskim o 6,0 p. proc. i lubelskim o 4,0 p. proc.).

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższym i najniższym wynagrodzeniu w budownictwie wyniosła 48,7 p. proc. i w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku zmniejszyła się o 3,1 p. proc.

Emerytury i renty

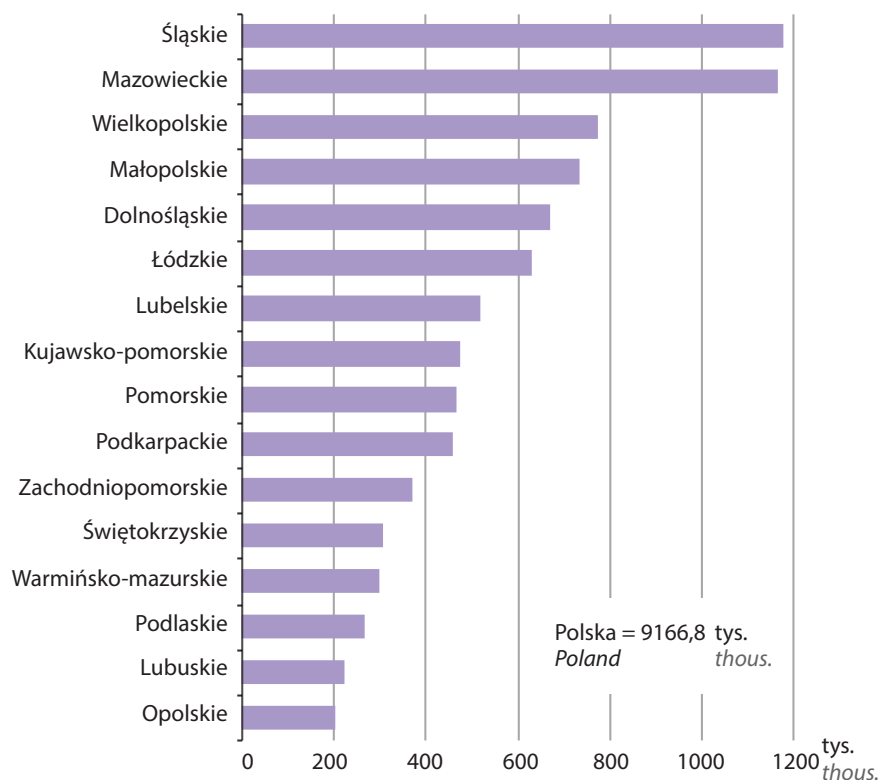
Retirement and other pensions

W I kwartale 2018 r. odnotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów, przy wzroście przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia w systemie ubezpieczeń społecznych i spadku liczby osób pobierających świadczenia dla rolników indywidualnych. W skali roku zwiększyła się zarówno przeciętna miesięczna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w I kwartale 2018 r. wyniosła 9166,8 tys. osób i była o 2,8% większa niż przed rokiem. Wzrost liczby emerytów i rencistów obserwowano we wszystkich województwach w granicach od 0,5% w opolskim do 3,7% w dolnośląskim, lubuskim, pomorskim i zachodniopomorskim.

Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 7995,6 tys. osób (o 3,4% więcej niż w I kwartale 2017 r.). Wzrost liczby pobierających świadczenia w tym systemie odnotowano we wszystkich województwach – od 0,8% w opolskim do 5,5% w podlaskim. W ujęciu rocznym liczba rolników indywidualnych pobierających emerytury i renty zmniejszyła się o 1,0% do poziomu 1171,2 tys. osób. Spadek obserwowano w 14 województwach, w granicach od 3,0% w śląskim do 0,1% w łódzkim. Liczba rolników indywidualnych pobierających emerytury i renty zwiększyła się w skali roku w wielkopolskim (o 0,5%) i kujawsko-pomorskim (o 0,3%).

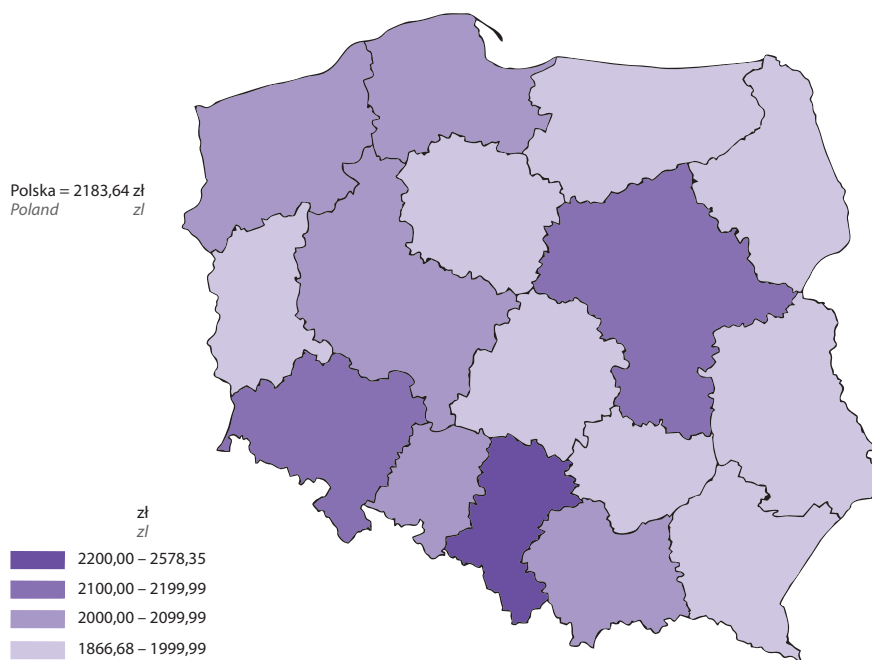
Wykres 10. Przeciętna liczba emerytów i rencistów w I kwartale 2018 r.
Chart 10. The average number of retirees and pensioners in first quarter of 2018

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w I kwartale 2018 r. ukształtowała się na poziomie 2183,64 zł i była o 3,5% wyższa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 3,0% w śląskim do 5,1% w lubuskim. Wyższe niż przeciętnie w kraju emerytury i renty wypłacono w śląskim (o 18,1%) oraz w mazowieckim (o 0,7%). Najniższe przeciętne emerytury i renty w tym systemie wypłacono w podkarpackim (o 14,5% mniej niż średnio w kraju), a następnie w świętokrzyskim, lubelskim, warmińsko-mazurskim i podlaskim (odpowiednio mniej o: 12,4%, 11,9%, 11,5% i 11,1%).

Mapa 6. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w I kwartale 2018 r.

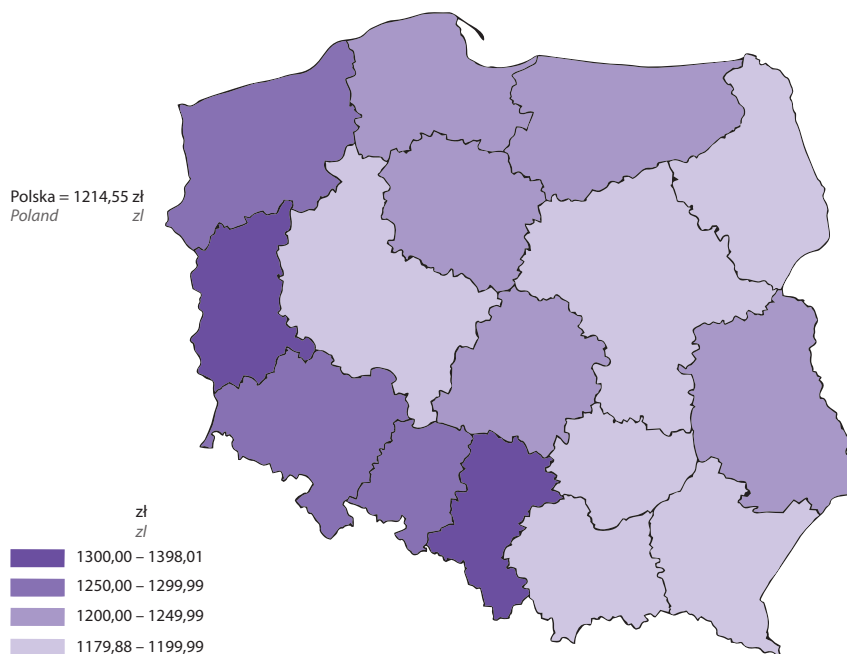
Map 6. *Average gross monthly retirement and pension from non-agricultural social security system in first quarter of 2018*

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zmniejszyła się i w I kwartale 2018 r. wyniosła 32,6 p. proc. (wobec 34,4 p. proc. przed rokiem).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w I kwartale 2018 r. wyniosła 1214,55 zł i w skali roku zwiększyła się o 2,2%. Wzrost obserwowano we wszystkich województwach – od 0,9% w śląskim do 2,9% w świętokrzyskim. W 8 województwach przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych była wyższa niż średnia w kraju, w tym najwyższa (podobnie jak w analogicznym okresie 2017 r.) w województwie śląskim (o 15,1%). W województwie lubelskim przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto kształtowała się na poziomie zbliżonym do średniej w kraju, natomiast najniższe emerytury i renty rolnicze wypłacono w małopolskim i mazowieckim (odpowiednio o 2,9% i 2,4% mniejsze niż średnio w kraju).

Mapa 7. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w I kwartale 2018 r.
Map 7. Average gross monthly retirement and pension for farmers in first quarter of 2018

Rozpiętość w relacji do średniej krajowej między województwami o najwyższej i najniższej przeciętnej emeryturze i rencie brutto rolników indywidualnych zmniejszyła się i w I kwartale 2018 r. wyniosła 18,0 p. proc. (wobec 19,6 p. proc. przed rokiem).

Ceny Prices

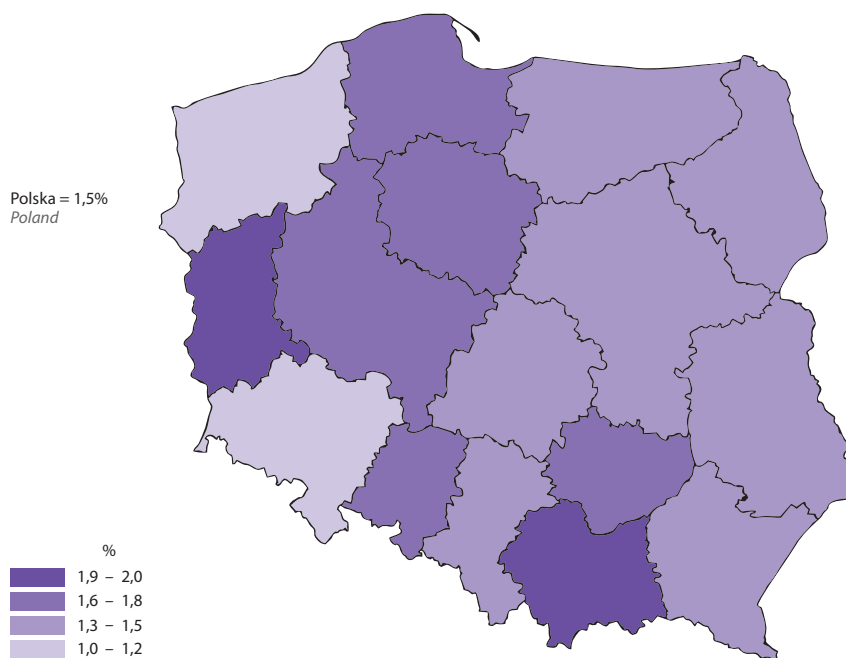
W I kwartale br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku w mniejszym stopniu niż w analogicznym okresie ub. roku. Obserwowano wzrost cen m.in. żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług w zakresie mieszkania. Ceny towarów i usług w zakresie transportu były natomiast niższe niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost). Utrzymał się również spadek cen odzieży i obuwia.

W I kwartale br. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku wyniósł 1,5% (wobec 2,0% w analogicznym okresie ub. roku). Wzrosły m.in. ceny żywności i napojów bezalkoholowych (o 3,9%), w zakresie edukacji (o 2,1%) oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem, zdrowiem oraz rekreacją i kulturą (po 1,7%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny odzieży i obuwia (o 4,1%) oraz towarów i usług związanych z transportem (o 1,7%).

Największy wpływ na poziom wskaźnika cen ogółem miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych, towarów i usług w zakresie mieszkania oraz związanych z rekreacją i kulturą, które podwyższyły wskaźnik ogółem odpowiednio o: 0,96 p. proc., 0,44 p. proc. i 0,12 p. proc. Spadek cen odzieży i obuwia oraz towarów i usług związanych z transportem wpłynął na obniżenie wskaźnika cen ogółem odpowiednio o 0,22 p. proc. i 0,15 p. proc.

Mapa 8. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w I kwartale 2018 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 8. *Prices of consumer goods and services in first quarter of 2018 change to the same period of the previous year*

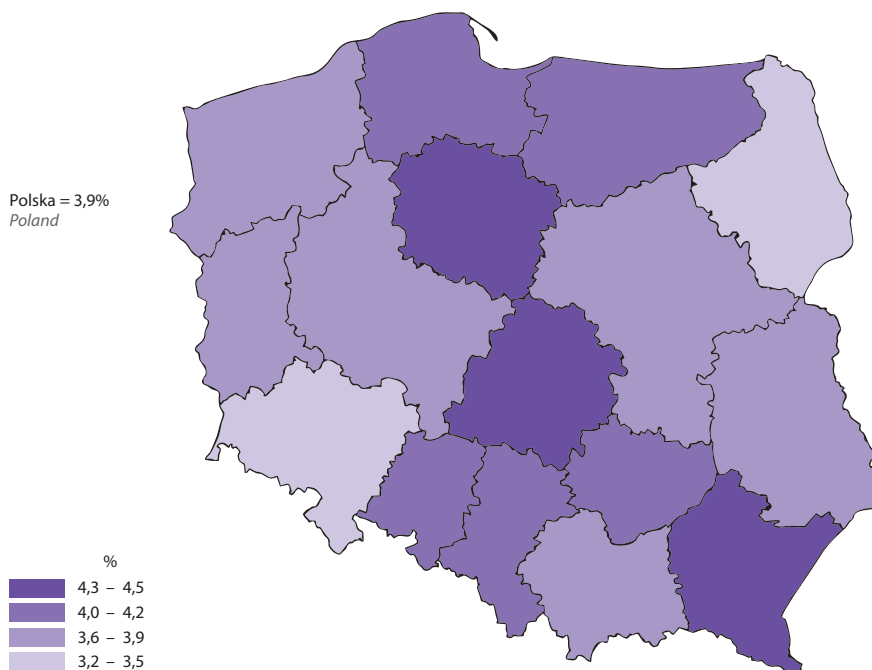

W porównaniu z I kwartałem ub. roku we wszystkich województwach odnotowano wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w granicach od 1,0% (w dolnośląskim) do 2,0% (w małopolskim).

Wzrost cen **żywności i napojów bezalkoholowych** w skali roku w I kwartale br. wyniósł 3,9% (wobec 3,4% w analogicznym okresie ub. roku), przy czym żywność była droższa o 4,2%, natomiast napoje bezalkoholowe – o 1,5%. Żywność i napoje bezalkoholowe podrożały we wszystkich województwach w granicach od 3,2% w dolnośląskim do 4,5% w podkarpackim.

Mapa 9. Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w I kwartale 2018 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 9. *Prices of food and non-alcoholic beverages in the first quarter of 2018 change to the same period of the previous year*

Więcej niż przed rokiem konsumenci płacili m.in. za oleje i tłuszcze (o 12,1%), w tym masło podrożało o 23,0%, zwłaszcza w województwach: wielkopolskim (o 30,8%), opolskim (o 28,9%), pomorskim (o 25,3%), kujawsko-pomorskim (o 24,7%) oraz warmińsko-mazurskim (o 23,2%). Droższe niż przed rokiem były owoce, a wzrost cen w województwach kształtował się od 7,2% w dolnośląskim do 17,3% w podkarpackim (wobec 12,0% w kraju). Artykuły w grupie „mleko, sery, jaja” podrożały przeciętnie o 9,0%, w tym jaja o 36,6%, zwłaszcza w województwach: podkarpackim (o 50,1%), kujawsko-pomorskim (o 47,3%), małopolskim (o 44,7%) oraz śląskim (o 41,2%). Ceny śmietany najbardziej wzrosły w województwie podlaskim, natomiast jogurtów – w warmińsko-mazurskim (odpowiednio o 13,3% i 13,5% wobec o 10,3% i 9,2% średnio w kraju). Obserwowano również wyższe niż przed rokiem ceny serów i twarogów w granicach od 1,2% w mazowieckim do 5,0% w kujawsko-pomorskim (wobec 3,1% przeciętnie w kraju). Mleko pełne świeże podrożało o 2,8%, zwłaszcza w województwach: lubelskim (o 8,5%), podlaskim (o 6,7%), zachodniopomorskim (o 5,5%), świętokrzyskim (o 4,4%) oraz pomorskim (o 4,3%). Wzrost cen pieczywa wahał się od 2,5% w podlaskim do 10,5% w warmińsko-mazurskim (wobec 4,5% przeciętnie w kraju). Droższe niż przed rokiem było także mięso (średnio o 4,0%). Mięso drobiowe podrożało o 5,4%, zwłaszcza w województwach: podkarpackim (o 8,8%), warmińsko-mazurskim (o 8,4%), wielkopolskim (o 7,1%) oraz małopolskim (o 6,9%). Wzrost cen wędlin wyniósł 4,3%, przy czym w 10 województwach był wyższy niż średnio w kraju (najwyższy w świętokrzyskim – 6,6%). W województwie zachodniopomorskim najbardziej podrożało mięso wołowe (o 9,6 wobec 3,6% w kraju). Wzrost cen mięsa wieprzowego obserwowano natomiast w 14 województwach, zwłaszcza w lubuskim, lubelskim oraz łódzkim (odpowiednio:

5,0%, 4,6% i 4,5% wobec 2,6% w kraju). Makarony a także kasze i ziarna zbóż podrożały średnio po 2,3%, a ryż o 1,4%. Droższe były również ryby i owoce morza (o 1,0%), zwłaszcza w województwie świętokrzyskim (o 4,5%), natomiast w zachodniopomorskim ceny pozostały na poziomie sprzed roku. Niższe niż przed rokiem były ceny cukru (26,3%), spadek cen w województwach wahał się w granicach od 32,9% w warmińsko-mazurskim do 12,8% w lubuskim. Ceny warzyw obniżono o 0,9%, najbardziej w województwach lubelskim i wielkopolskim (po 3,2%).

Ceny **odzieży i obuwia** nadal były niższe niż przed rokiem, przy czym większe obniżki dotyczyły cen odzieży (o 5,3%) niż obuwia (o 1,8%).

Ceny w zakresie **mieszkania**¹ wzrosły w skali roku o 1,7% (wobec 1,1% w analogicznym okresie ub. roku). Wyższe ceny niż przed rokiem odnotowano we wszystkich województwach, w tym w 7 w skali większej niż przeciętnie w kraju.

Podniesiono opłaty za wywóz śmieci (średnio o 3,9%), zwłaszcza w województwie lubuskim (o 12,2%), podlaskim (o 10,2%) i lubelskim (o 9,0%), przy spadku cen w zachodniopomorskim (w opolskim i pomorskim ceny pozostały na poziomie sprzed roku). Usługi kanalizacyjne podrożały średnio o 1,9%, a w województwach wzrost cen kształtował się od 0,2% w świętokrzyskim do 5,7% w opolskim, przy spadku cen w podkarpackim. Wzrosły również opłaty za zaopatrywanie w wodę (o 1,3%), a wzrost cen wyższy niż przeciętnie w kraju notowano w województwach: lubelskim, dolnośląskim, warmińsko-mazurskim, łódzkim, lubuskim, pomorskim i opolskim. Podrożały również nośniki energii (o 1,7%). Ceny energii elektrycznej w województwie świętokrzyskim (podobnie jak średnio w kraju) nie uległy zmianie, natomiast w dolnośląskim, lubelskim, łódzkim, opolskim i podlaskim obserwowano wzrost cen. Niższe natomiast niż przed rokiem były ceny gazu (o 1,6%). Spadek cen kształtował się od 3,4% w łódzkim do 0,7% w lubelskim; w opolskim ceny nie zmieniły się w skali roku. Wzrost cen związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wyniósł średnio 0,3%.

Artykuły i usługi związane ze **zdrowiem** były droższe niż w I kwartale ub. roku o 1,7% (wobec 0,9% w analogicznym okresie ub. roku). Ceny wzrosły we wszystkich województwach, najbardziej w lubuskim i zachodniopomorskim (po 2,5%). Najmniejsze podwyżki notowano w województwie podlaskim (o 0,7%).

Podniesiono opłaty za usługi stomatologiczne (średnio o 4,2%), zwłaszcza w województwach lubuskim (o 7,3%) oraz zachodniopomorskim (o 6,8%). Wzrosły również opłaty za usługi lekarskie (o 4,0%) oraz szpitalne (o 2,3%), najbardziej w województwie lubelskim – odpowiednio o 8,4% i 5,7%. Więcej niż przed rokiem płacili konsumenci za wyroby farmaceutyczne (średnio o 0,5%). Niższe natomiast były opłaty za usługi sanatoryjne (o 2,3%).

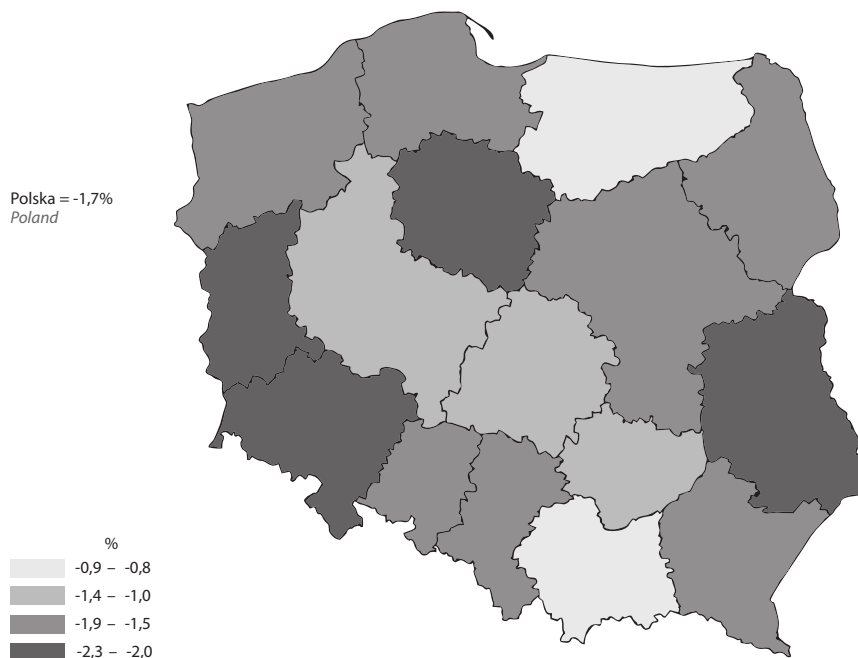
Ceny towarów i usług w zakresie **transportu** obniżyły się w skali roku o 1,7% (wobec wzrostu 9,8% w analogicznym okresie ub. roku). Spadek cen notowano we wszystkich województwach, od 2,3% w lubuskim do 0,8% w małopolskim.

Obserwowano spadek cen samochodów osobowych (5,8%), zwłaszcza w województwach: dolnośląskim, opolskim, świętokrzyskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim (po 7,8%). Niższe w skali roku były również ceny paliw i smarów do prywatnych środków transportu (średnio o 2,0%). Ceny gazu spadły o 6,4%, benzyny – o 1,6%, oleju napędowego – o 1,5%, przy czym największe obniżki dotyczyły województwa podlaskiego (odpowiednio o: 6,8%, 2,8% oraz podobnie jak w dolnośląskim – o 2,5%). W porównaniu z I kwartałem ub. roku wzrosły usługi transportowe (o 1,6%), zwłaszcza w województwie świętokrzyskim.

¹ Opłaty obejmują wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośnikami energii oraz wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Mapa 10. Ceny towarów i usług w zakresie transportu w I kwartale 2018 r. zmiana do analogicznego okresu roku poprzedniego

Map 10. *Prices of goods and services in the field of transport in the first quarter of 2018 change to the same period of the previous year*

Ceny związane z **rekreacją i kulturą** były wyższe w skali roku o 1,7% (wobec spadku 0,3% w analogicznym okresie ub. roku). Wzrost cen notowano w 15 województwach od 0,5% w dolnośląskim do 3,3% w lubuskim. Spadek cen obserwowano w województwie podlaskim (0,9%).

Wzrosły ceny gazet i czasopism (o 4,1%), zwłaszcza w województwach lubuskim (o 4,9%) oraz małopolskim i świętokrzyskim (po 4,7%). Ceny biletów do kin, teatrów i na koncerty podrożały średnio o 2,9%, najbardziej w województwie podlaskim (o 12,4%), przy czym w zachodniopomorskim i opolskim notowano spadek cen. Wzrosły również opłaty za usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (średnio o 2,5%). W województwach wzrost cen kształtował się od 0,1% w dolnośląskim do 6,6% w lubuskim, przy spadku cen w podlaskim i warmińsko-mazurskim (odpowiednio o 6,0% i 0,7%). Niższe niż przed rokiem były ceny książek (o 6,4%), a największe obniżki cen notowano w województwach: kujawsko-pomorskim (o 8,7%), zachodniopomorskim (o 7,9%), podlaskim (o 7,7%), świętokrzyskim (o 7,5%) oraz wielkopolskim (o 7,4%). W porównaniu z I kwartałem ub. roku obserwowano również spadek cen sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (średnio o 2,8%); zwłaszcza w województwach: opolskim (5,8%), warmińsko-mazurskim (4,7%) i podkarpackim (4,2%).

Wzrost cen towarów i usług związanych z **edukacją** wyniósł w skali roku 2,1% (wobec 0,8% w analogicznym okresie ub. roku). W województwach wzrost cen wahał się od 1,0% w łódzkim do 4,6% w lubuskim.

W porównaniu z **poprzednim kwartałem** wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w I kwartale 2018 r. obserwowano we wszystkich województwach (średnio 0,4%). Wzrost cen wyższy niż przeciętnie notowano w województwach: lubuskim i małopolskim (po 0,6%) oraz świętokrzyskim (0,5%). W porównaniu z poprzednim kwartałem wzrosły ceny m.in. żywności i napojów bezalkoholowych (o 1,6%), towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury (o 1,1%) oraz zdrowia (o 0,7%). Spadek cen odzieży i obuwia wyniósł 5,1%. Ceny towarów i usług w zakresie transportu były niższe średnio o 0,3%, przy czym w województwach lubuskim, wielkopolskim i pomorskim obserwowano wyższe ceny w porównaniu z IV kwartałem ub. roku odpowiednio o: 0,3%, 0,2% i 0,1%.

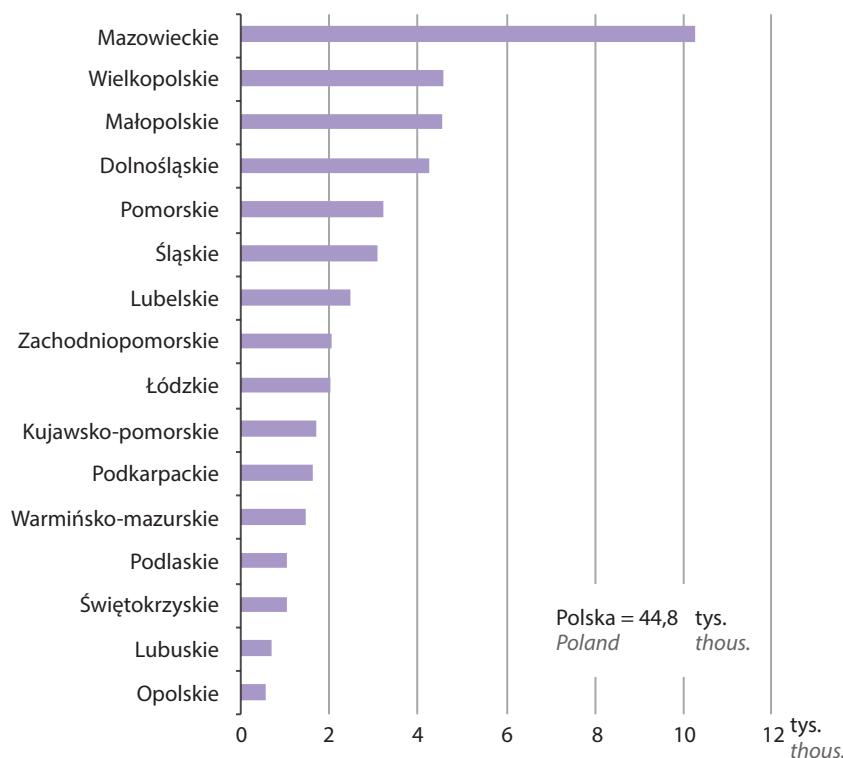
Budownictwo mieszkaniowe

Residential construction

W I kwartale 2018 r. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Wzrost odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem oraz indywidualnym. Zmniejszyła się natomiast liczba oddanych mieszkań w budownictwie spółdzielczym.

W I kwartale br. **oddano do użytkowania** 44,8 tys. mieszkań, tj. o 10,6% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost o 8,5%). Wzrost wystąpił w 10 województwach, największy w lubelskim (49,6%), a wysoki również w zachodniopomorskim (47,5%) i świętokrzyskim (42,5%). Najmniejszy wzrost zanotowano w województwie wielkopolskim (3,4%) i śląskim (16,0%). W województwach: lubuskim, kujawsko-pomorskim, podlaskim, małopolskim, podkarpackim i pomorskim odnotowano spadek (odpowiednio o 16,5%, 14,2%, 13,8%, 10,1%, 5,5% i 3,4%). Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w województwach: mazowieckim, wielkopolskim, małopolskim i dolnośląskim, co stanowiło łącznie ponad połowę ogółu mieszkań w kraju.

Wykres 11. Mieszkania oddane do użytkowania w I kwartale 2018 r.
Chart 11. Dwellings completed in first quarter of 2018

Na wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania wpłynął wzrost mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 16,1% do 18,1 tys.) oraz mieszkań indywidualnych (o 4,1% do 25,7 tys.). Mniej mieszkań niż przed rokiem (o 13,7%) oddano w budownictwie spółdzielczym (491 wobec 569).

W porównaniu z I kwartałem ub. roku w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania zwiększył się udział budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (z 54,7% do 57,3%). Zmniejszył się natomiast udział budownictwa indywidualnego (z 42,8% do 40,3%) oraz budownictwa spółdzielczego (z 1,4% do 1,1%).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 94,0 m² (przed rokiem 97,4 m²). Największe mieszkania budowano w województwach: podkarpackim (121,6 m²), śląskim (117,9 m²), opolskim (112,5 m²) i świętokrzyskim (111,5 m²), a najmniejsze w: zachodniopomorskim (78,5 m²), mazowieckim (80,0 m²), dolnośląskim (82,4 m²) i warmińsko-mazurskim (85,1 m²). W budownictwie spółdzielczym średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 55,1 m², a w budownictwie indywidualnym – 144,9 m².

W I kwartale 2018 r. **wydano pozwolenia na budowę** 64,8 tys. mieszkań, tj. o 10,9% więcej niż w I kwartale 2017 r. (przed rokiem wzrost o 42,4%). Wzrost odnotowano w 9 województwach, największy w: opolskim, łódzkim i warmińsko-mazurskim, a najmniejszy w wielkopolskim i śląskim. W pozostałych województwach wystąpił spadek liczby pozwoleń na budowę, najgłębszy w województwie lubuskim. W I kwartale br. wystąpił spadek pozwoleń wydanych inwestorom indywidualnym. W budownictwie realizowanym przez inwestorów indywidualnych wydano pozwolenia na budowę 19,4 tys. mieszkań, tj. o 20,6% mniej (przed rokiem wzrost o 34,8%). Spadek zanotowano w 15 województwach, najgłębszy w lubuskim, a najmniejszy w małopolskim. W województwie opolskim wystąpił wzrost liczby pozwoleń na budowę dla inwestorów indywidualnych o 23,8% (przed rokiem spadek o 38,0%).

Produkcja przemysłu i budownictwa

Production of industry and construction

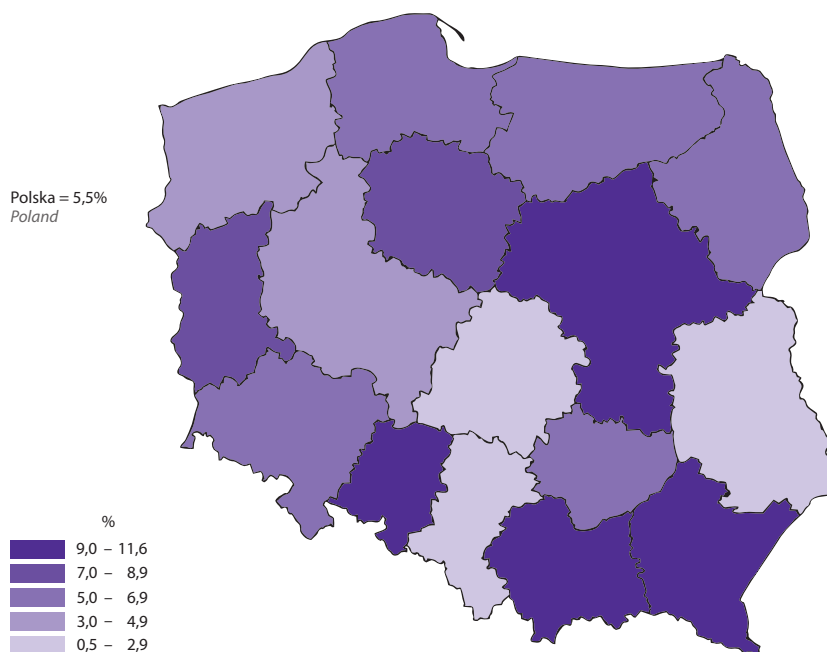
Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w I kwartale 2018 r. była o 5,5% wyższa niż w I kwartale 2017 r. (przed rokiem odnotowano wzrost o 7,3%).

W okresie styczeń–marzec 2018 r. **produkcja sprzedana budownictwa** (w cenach bieżących) była w skali roku wyższa o 25,6% (wobec wzrostu o 5,2% w analogicznym okresie 2017 r.).

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w I kwartale 2018 r. była o 5,5% wyższa niż w analogicznym okresie 2017 r. (przed rokiem wzrost o 7,3%). Wzrost produkcji wystąpił we wszystkich województwach, w 8 był większy niż średnio w kraju, w tym największy w podkarpackim (o 11,6%), a następnie w mazowieckim (o 10,7%), małopolskim i opolskim (po 10,2%). Najmniej produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się w województwie łódzkim (o 0,5%).

Mapa 11. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w I kwartale 2018 r. (ceny stałe) (I kwartał 2017=100)

Map 11. Indices of sold production of industry in first quarter of 2018 (constant prices)
(first quarter 2017=100)

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (średnio w kraju o 2,7%), obserwowany również we wszystkich województwach. Największy wzrost zatrudnienia w przemyśle wystąpił w województwie podlaskim (o 5,1%), w którym odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu powyżej średniej krajowej (6,6%).

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** (w cenach bieżących) w okresie styczeń–marzec br. była o 25,6% wyższa w porównaniu z ub. rokiem (kiedy odnotowano wzrost o 5,2%). Wzrost wystąpił w 15 województwach, największy w pomorskim (o 57,9%, wobec wzrostu o 8,2% przed rokiem), a następnie w wielkopolskim, małopolskim i warmińsko-mazurskim (odpowiednio o: 48,4%, 40,6%, 39,6%, wobec wzrostów

o: 0,3%, 9,1%, 19,7% przed rokiem). Najmniejszy wzrost odnotowano w łódzkim (o 8,7%, przed rokiem spadek o 3,8%). W województwie podlaskim odnotowano spadek (o 1,8%, przed rokiem wzrost o 24,2%).

Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w budownictwie (przeciętnie o 4,5%), notowany w 15 województwach. Największy wzrost wystąpił w województwie dolnośląskim (o 10,6%), w którym odnotowano również jeden z większych wzrostów produkcji sprzedanej budownictwa. Spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie wystąpił w województwie opolskim (o 7,4%), w którym wzrost produkcji był niższy od średniej krajowej.

Blisko połowę produkcji sprzedanej przemysłu (48,9%) oraz ponad połowę budownictwa (53,9%) nadal realizowały przedsiębiorstwa mające siedzibę w 3 województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw

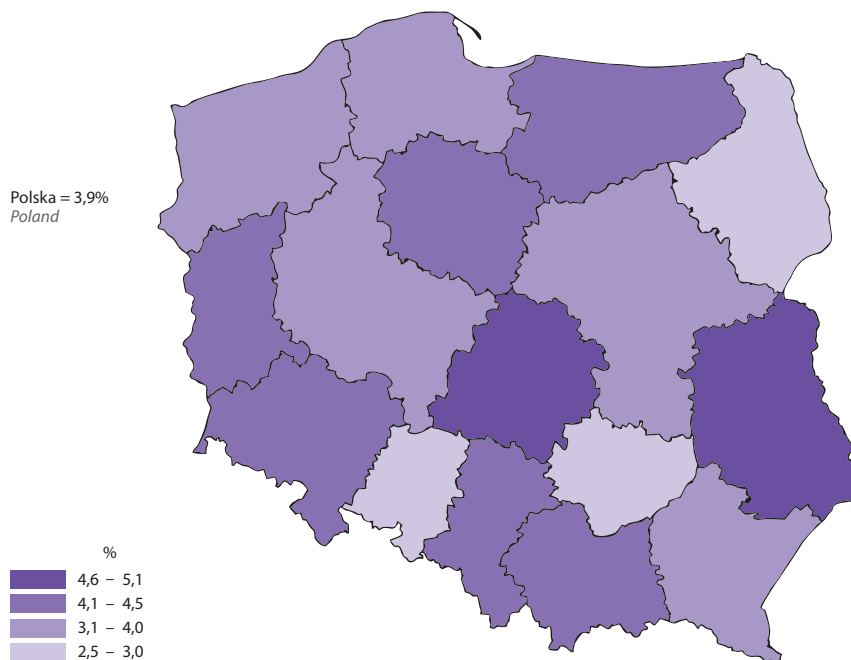
Financial results of enterprises

W I kwartale 2018 r. **wyniki finansowe** badanych przedsiębiorstw niefinansowych były gorsze od uzyskanych w analogicznym okresie poprzedniego roku. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe pogorszyły się.

Wzrost przychodów z całokształtu działalności (4,6%) był niższy od wzrostu kosztów ich uzyskania (5,3%), co wpłynęło na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów – z 94,6% przed rokiem do 95,2%. Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów poprawił się w skali roku z 5,1% do 4,8%. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 5,4% do 4,8%) i netto (z 4,4% do 3,9%). Wynik finansowy netto był niższy o 9,0% (spadek zysku netto o 5,4%, natomiast wzrost straty netto o 6,7%), przy spadku o 2,2% kwoty obciążeń wyniku finansowego brutto. Odnotowano większy udział podmiotów rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów (wzrost o 0,8 p. proc. do 68,9%). Natomiast zmniejszył się ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej (o 0,2 p. proc. do 79,0%).

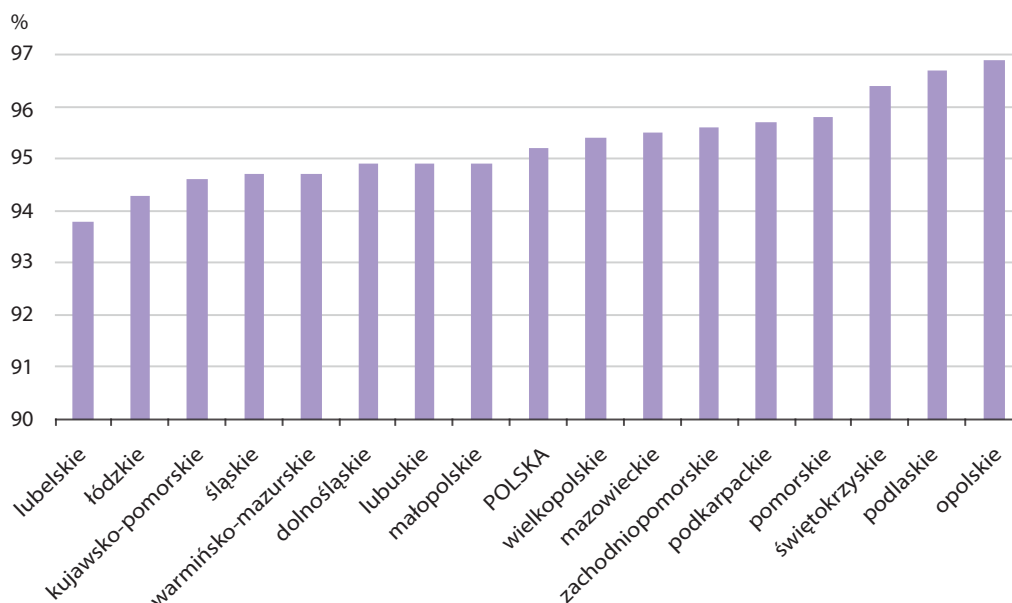
Mapa 12. Wskaźnik rentowności obrotu netto w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych w I kwartale 2018 r.

Map 12. Net turnover profitability rate in the surveyed non-financial enterprises in first quarter of 2018

Wykres 12. Wskaźnik poziomu kosztów w I kwartale 2018 r.

Chart 12. Cost level indicator in first quarter of 2018

Polepszenie wskaźnika poziomu kosztów odnotowano w 2 województwach (świętokrzyskim i pomorskim) co było spowodowane szybszym wzrostem **przychodów z całokształtu działalności niż kosztów ich uzyskania**. W pozostałych województwach wskaźnik pogorszył się. Najgłębszy spadek odnotowano w województwach: lubuskim, podkarpackim i dolnośląskim.

Wynik finansowy brutto zmniejszył się w skali roku o 7,7% do 33791,4 mln zł (zysk brutto 42970,0 mln zł, strata brutto 9178,6 mln zł). **Obciążenia wyniku finansowego brutto** w wysokości 6581,8 mln zł spadły w skali roku o 147,7 mln zł.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 27209,6 mln zł (zysk netto 36736,5 mln zł, strata netto 9526,9 mln zł), wobec 29900,6 mln zł przed rokiem. Polepszenie wartości wyniku finansowego brutto i netto odnotowano w 3 województwach (świętokrzyskie, pomorskie, wielkopolskie), ale jedynie w województwie świętokrzyskim wzrost wyniku finansowego netto był wyższy niż wyniku finansowego brutto. W pozostałych województwach wyniki finansowe brutto i netto pogorszyły się w porównaniu z I kwartałem 2017 r.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów spadł w skali roku o 0,3 p. proc. i wyniósł 4,8%. Poprawę wskaźnika zaobserwowano w 3 województwach: świętokrzyskim, wielkopolskim i opolskim. W pomorskim wskaźnik nie zmienił się w skali roku, a w pozostałych województwach nastąpiło pogorszenie wskaźnika – najgłębsze w dolnośląskim (z 6,4% do 4,6%).

W badanych podmiotach **wskaźnik rentowności obrotu brutto** zmniejszył się w skali roku o 0,6 p. proc., a **netto** – o 0,5 p. proc. i wyniosły odpowiednio 4,8% i 3,9%. Spadek obu wskaźników odnotowano w 13 województwach (najgłębszy w podkarpackim i lubuskim). Wzrost wskaźnika rentowności obrotu brutto i netto odnotowano w 2 województwach: świętokrzyskim i pomorskim, a w wielkopolskim wskaźnik pozostał na poziomie roku poprzedniego (4,7%). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu brutto wyniosła 3,1 p. proc. (od 3,1% w województwie opolskim do 6,2% w lubelskim) i była mniejsza niż przed rokiem (4,0 p. proc.). Rozpiętość wskaźnika rentowności obrotu netto wyniosła 2,6 p. proc. (wobec 3,5 p. proc. w I kwartale 2017 r.) i wyznaczona była przez również przez województwo opolskie (2,5%) i lubelskie (5,1%).

Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów oraz udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności w I kwartale 2018 r. kształtował się następująco:

Województwa <i>Voivodships</i>	Udział jednostek rentownych w % <i>Share of profitable units in %</i>		Województwa <i>Voivodships</i>	Udział jednostek rentownych w % <i>Share of profitable units in %</i>	
	w liczbie jednostek ogółem <i>in the total number of units</i>	w przychodach z całokształtu działalności <i>in revenues from total activity</i>		w liczbie jednostek ogółem <i>in the total number of units</i>	w przychodach z całokształtu działalności <i>in revenues from total activity</i>
Polska	68,9	79,0			
Podkarpackie	68,3	87,2	Śląskie	71,5	81,3
Podlaskie	71,4	86,2	Pomorskie	66,4	80,0
Warmińsko-mazurskie	65,0	85,3	Małopolskie	71,3	78,3
Świętokrzyskie	72,4	83,7	Łódzkie	69,1	77,4
Kujawsko-pomorskie	67,4	83,6	Dolnośląskie	67,4	77,1
Wielkopolskie	72,9	83,0	Lubuskie	67,5	76,4
Zachodniopomorskie	66,7	83,0	Mazowieckie	67,1	75,1
Lubelskie	65,9	81,5	Opolskie	64,3	66,6

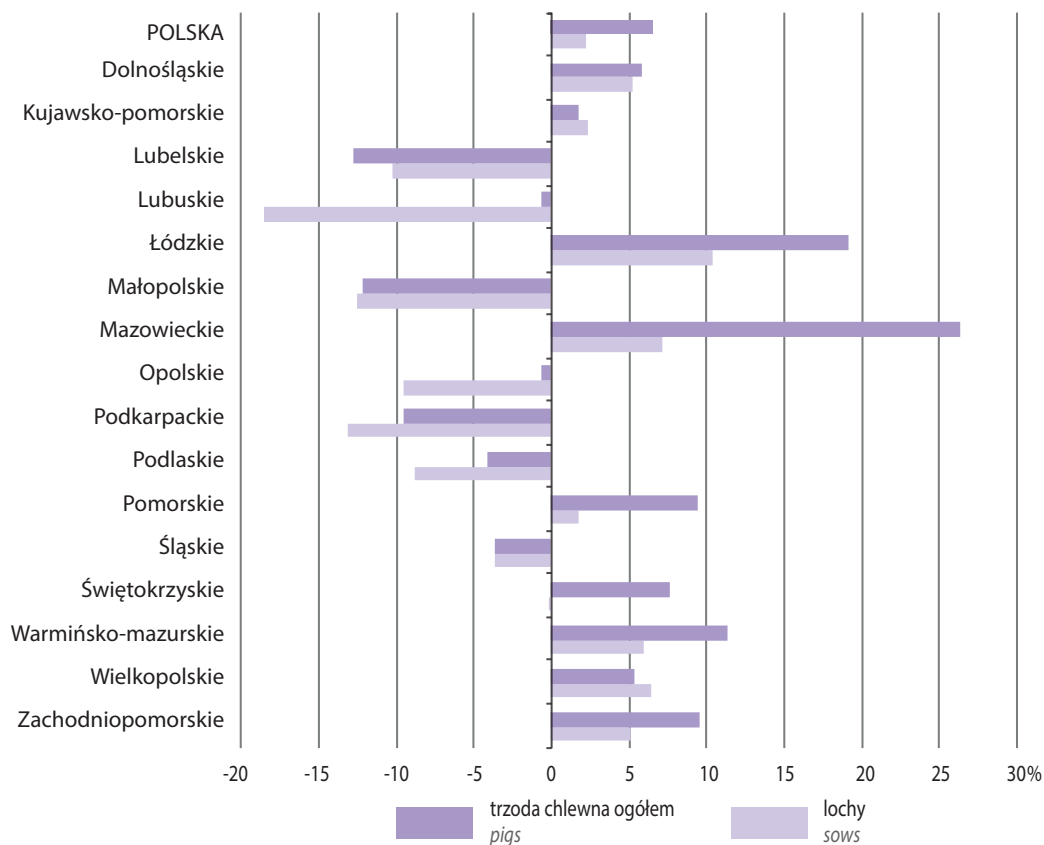
Udział podmiotów rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów gospodarczych zwiększył się w skali roku z 68,1% do 68,9%; największy wzrost odnotowano w województwach: świętokrzyskim, podlaskim i lubelskim. Natomiast zmniejszył się nieznacznie ich udział w przychodach z całokształtu działalności z 79,2% do 79,0%; najgłębszy spadek wystąpił w województwie opolskim.

Wstępne wyniki reprezentacyjnego badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w marcu 2018 r., wskazują na zwiększenie w skali roku liczebności trzody chlewnej. Na rynku rolnym w marcu 2018 r. przeciętne ceny skupu zbóż, ziemniaków oraz żywca wieprzowego były niższe niż przed rokiem. Natomiast więcej w skupie płacono za żywiec wołowy (bydło bez cieląt) oraz mleko krowie. W ujęciu rocznym wzrosły również ceny targowiskowe pszenicy, żyta, ziemniaków jadalnych późnych oraz prosiąt na chów.

Według wstępnych wyników reprezentacyjnego badania **pogłowia trzody chlewnej** przeprowadzonego w marcu 2018 r. (według stanu w dniu 1 marca), pogłowie trzody chlewnej liczyło 11992,2 tys. sztuk i w skali roku było większe o 730,3 tys. sztuk, tj. o 6,5%. W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku zwiększyła się liczebność wszystkich grup użytkowych stada. Stado trzody chlewnej na ubój o wadze 50 kg i więcej wzrosło o 9,1%, prosiąt o wadze do 20 kg – o 5,5%, warchlaków – o 4,8%, trzody na chów o wadze 50 kg i więcej – o 2,0% (w tym loch o 2,2%).

Wykres 13. Zmiany w pogłowiu trzody chlewnej w 2018 r. stan w dniu 1 marca; wzrost/spadek w skali roku w %

Chart 13. Changes in livestock of pigs in 2018 as of March 1st; increase/decrease in a year in %

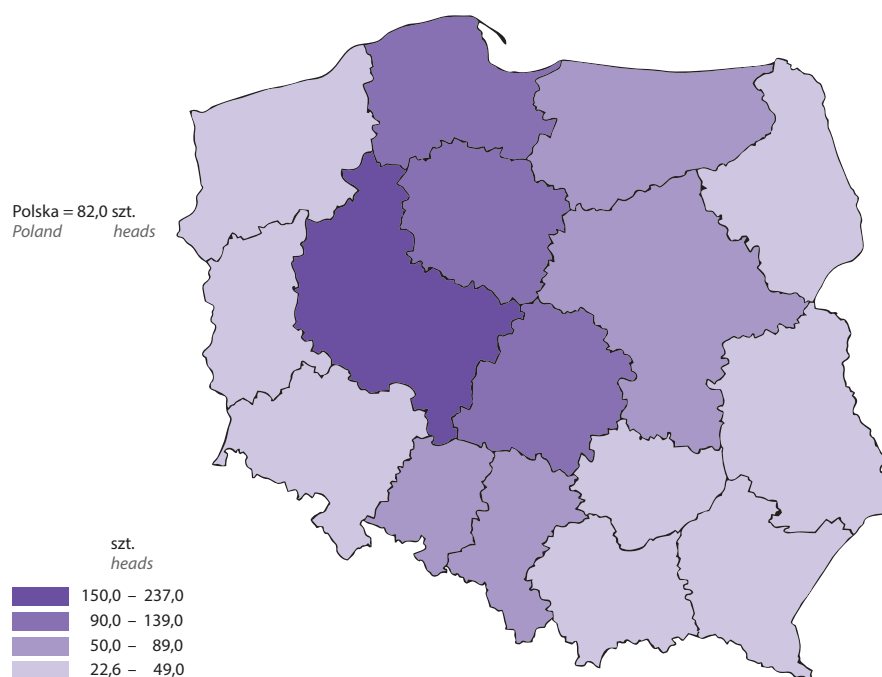
W strukturze stada trzody chlewnej ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w marcu 2018 r. wynosił: prosięta o wadze do 20 kg – 23,2%, warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg – 27,3%, trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na ubój – 41,8%, trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na chów – 7,7% (w tym lochy na chów razem – 7,5%).

W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody chlewnej rejestrowaną na początku marca 2017 r., w marcu 2018 r. zwiększył się udział trzody chlewnej przeznaczonej na ubój (o 1,0 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział prosiąt (o 0,3 p. proc.), warchlaków (o 0,5 p. proc.) i trzody chlewnej przeznaczonej na chów (o 0,3 p. proc.).

Pogłowie trzody chlewnej ogółem w skali roku zwiększyło się w 9 województwach, w granicach od 1,7% w kujawsko-pomorskim do 26,3% w mazowieckim. W ujęciu rocznym najgłębszy spadek liczebności trzody wystąpił w lubelskim (o 12,8%) i małopolskim (o 12,2%). Prawie 67% krajowego pogłowia trzody chlewnej znajdowało się na terenach czterech województw: wielkopolskiego, łódzkiego, mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego (odpowiednio 35,0%, 10,7%, 10,5% i 10,4%). Najmniej trzody notowano w podkarpackim (1,3% krajowego pogłowia) oraz w lubuskim i małopolskim (po 1,4%).

Mapa 13. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych^a w 2018 r. stan w dniu 1 marca

Map 13. *Stocking of pigs per 100 ha of agricultural land^a in 2018 as of March 1st*

^a Użytki rolne według stanu w czerwcu 2017 r.
^a Agricultural land as of June 2017.

Pogłowie loch na chów, których wielkość określa aktualne możliwości reprodukcyjne stada, ukształtowało się na poziomie wyższym niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. W porównaniu z marcem 2017 r. stado loch na chów zwiększyło się o 2,2% do poziomu 903,0 tys. sztuk. Wzrost obserwowano w 8 województwach, w granicach od 1,8% w pomorskim do 10,4% w łódzkim. W skali roku najgłębszy spadek stada loch na chów wystąpił w lubuskim (18,5%), podkarpackim (13,1%), małopolskim (12,5%) i lubelskim (10,2%).

W marcu 2018 r. za 1 dt **pszenicy w skupie** płacono średnio 66,85 zł, tj. o 2,8% mniej niż przed rokiem. Spadek cen wystąpił w 12 województwach, w granicach od 6,7% w kujawsko-pomorskim do 0,6% w lubelskim. W skali roku za pszenicę w skupie płacono więcej w małopolskim (o 4,0%), opolskim (o 1,0%), podkarpackim (o 0,7%) i dolnośląskim (o 0,1%). W 6 województwach średnie ceny pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju, najwyższe notowano w pomorskim (69,65 zł za 1 dt) i warmińsko-mazurskim (68,10 zł). Najmniej za 1 dt pszenicy w skupie płacono w świętokrzyskim (63,99 zł), małopolskim (64,06 zł), podkarpackim (64,12 zł) i podlaskim (64,33 zł). W marcu br. na **targowiskach** za 1 dt **pszenicy** płacono średnio 81,02 zł (o 5,7% więcej niż przed rokiem). Wzrost cen obserwowano w 15 województwach, w granicach od 0,8% w opolskim do 12,5% w zachodniopomorskim. W województwie dolnośląskim średnia cena pszenicy pozostała na poziomie sprzed roku. W 9 województwach ceny pszenicy były wyższe od przeciętnej w kraju, a najwyższe notowano na targowiskach w zachodniopomorskim (105,00 zł za 1 dt) i opolskim (90,00 zł). Najmniej za 1 dt pszenicy płacono w świętokrzyskim (75,15 zł za 1 dt) i lubelskim (76,27 zł).

W marcu br. za 1 dt **żyta w skupie** płacono średnio 57,25 zł, tj. o 1,2% mniej niż przed rokiem. Spadek cen obserwowano w 6 województwach (spośród 15 badanych), w granicach od 5,6% w wielkopolskim do 1,6% w pomorskim. W ujęciu rocznym najbardziej wzrosła cena żyta w skupie w dolnośląskim (o 15,9%) i śląskim (o 12,6%). W 9 województwach średnie ceny skupu żyta za 1 dt były wyższe od przeciętnej w kraju. Najwięcej za 1 dt żyta w skupie płacono w dolnośląskim (61,80 zł) i śląskim (60,49 zł), a najmniej w małopolskim (48,54 zł). W marcu br. na **targowiskach** za 1 dt **żyta** płacono średnio 65,51 zł, tj. o 7,6% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen odnotowano w 11 województwach (spośród 12 badanych), w granicach od 1,2% w lubelskim do 12,4% w podkarpackim. W skali roku nieco mniej za żyto płacono w świętokrzyskim (o 0,3%). W 4 województwach średnie ceny żyta za 1 dt były wyższe od przeciętnej w kraju, w tym najwyższe notowano w dolnośląskim (86,67 zł) i małopolskim (73,33 zł). Najmniej za 1 dt żyta płacono w świętokrzyskim (56,76 zł) i lubuskim (60,77 zł).

W skali roku przeciętna cena **ziemniaków jadalnych późnych na targowiskach** w marcu 2018 r. była wyższa o 5,0% i wynosiła 87,82 zł za 1 dt. Wzrost cen odnotowano w 13 województwach (od 2,5% w kujawsko-pomorskim do 21,1% w podlaskim). Mniej niż przed rokiem za ziemniaki płacono na targowiskach w dolnośląskim (o 2,2%), łódzkim (o 1,5%) i warmińsko-mazurskim (o 0,3%). W 10 województwach średnie ceny ziemniaków były wyższe od przeciętnej w kraju. Najwięcej za ziemniaki płacono na targowiskach w opolskim (108,00 zł za 1 dt), zachodniopomorskim (106,76 zł) i lubuskim (104,35 zł), a najmniej w świętokrzyskim (67,02 zł za 1 dt) i łódzkim (77,52 zł).

W marcu 2018 r. za 1 kg **żywca rzeźnego wołowego** (bydła bez cieląt) w **skupie** płacono średnio 6,34 zł, tj. o 2,5% więcej niż przed rokiem. Wzrost cen obserwowano w 15 województwach, w granicach od 0,4% w dolnośląskim do 13,3% w świętokrzyskim. W ujęciu rocznym za żywca wołowy w skupie płacono mniej jedynie w województwie mazowieckim (o 12,2%). W 14 województwach średnie ceny skupu były wyższe od przeciętnej w kraju. Rozpiętość cen skupu za 1 kg żywca wołowego wynosiła od 5,07 zł w mazowieckim do 7,16 zł w zachodniopomorskim.

W porównaniu z marcem ub. roku przeciętna cena skupu **żywca rzeźnego wieprzowego** była o 7,2% niższa i wynosiła 4,63 zł za 1 kg. Spadek cen odnotowano w 15 województwach, w granicach od 9,9% w lubelskim do 3,2% w podlaskim. Więcej za żywca wieprzowy płacono w lubuskim (o 2,8%). Średnie ceny skupu żywca wieprzowego w 7 województwach były wyższe od średniej krajowej, a w kujawsko-pomorskim i podlaskim pozostawały na poziomie krajowym. Rozpiętość cen skupu żywca wieprzowego za 1 kg kształtowała się od 4,45 zł w lubelskim do 4,96 zł w lubuskim.

W marcu br. przeciętna cena jednego **prosięcia do dalszego chowu** w obrocie **targowiskowym** kształtowała się na poziomie o 6,1% wyższym niż przed rokiem i wynosiła 185,43 zł. Wzrost cen obserwowano

w 5 województwach (spośród 7 badanych), w granicach od 1,0% w łódzkim do 10,8% w mazowieckim. Mniej za prosię do dalszego chowu w ujęciu rocznym płacono w wielkopolskim (o 6,1%) i śląskim (o 4,6%). W województwie śląskim, małopolskim i świętokrzyskim średnie ceny prosiąt były wyższe od przeciętnej w kraju i wynosiły odpowiednio: 222,50 zł, 216,36 zł i 186,67 zł. Najmniej za prosię płacono w wielkopolskim (153,33 zł).

W marcu 2018 r. średnia cena **skupu mleka krowiego** w skali roku była wyższa o 2,1% i wynosiła 134,20 zł za 100 l. Wzrost cen odnotowano w 12 województwach, w granicach od 0,6% w lubuskim do 10,0% w podkarpackim. W 6 województwach średnie ceny skupu mleka były wyższe od przeciętnej w kraju. Rozpiętość cen skupu mleka za 100 l wynosiła od 121,65 zł w łódzkim do 141,15 zł w podlaskim.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.

Revenue and expenditure of budgets of local government units in 2017

W 2017 r. **dochody** ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 229878,7 mln zł, a **wydatki** 230166,3 mln zł. Wysokość łącznego deficytu wszystkich jednostek samorządu terytorialnego stanowiła 0,1% w relacji do uzyskanych dochodów i wyniosła minus 287,6 mln zł.

Dochody budżetów **gmin** osiągnęły poziom 111189,3 mln zł (98,5% planu przyjętego w uchwałach rad gmin), natomiast wydatki wyniosły 111984,5 mln zł (93,3% planowanej kwoty wydatków). Wynik budżetów osiągniętych przez gminy był ujemny i wyniósł minus 795,2 mln zł. Niższe dochody niż wydatki odnotowano w 12 województwach, natomiast dodatni wynik budżetów obserwowano w zachodniopomorskim (206,0 mln zł), małopolskim (18,1 mln zł), lubuskim (11,7 mln zł) i świętokrzyskim (4,0 mln zł). Dochody własne w strukturze dochodów ogółem budżetów gmin stanowiły 43,2%, a subwencja ogólna z budżetu państwa – 24,4%. W poszczególnych województwach udział dochodów własnych w dochodach ogółem był zróżnicowany i wyniósł od 32,4% w województwie lubelskim do 53,3% w dolnośląskim. Największy udział subwencji ogólnej z budżetu państwa w dochodach ogółem miały budżety gmin województwa lubelskiego (30,1%), a najmniejszy – dolnośląskiego (19,0%).

Wydatki bieżące stanowiły 51,4% wydatków ogółem budżetów gmin, a wydatki majątkowe – 14,6%. Wyższy niż średnio w kraju udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem odnotowano w 7 województwach, w tym najwyższy w województwie opolskim (58,2%). Największy poziom wydatków majątkowych w wydatkach ogółem odnotowano w województwie dolnośląskim (17,3%), a najniższy w opolskim i świętokrzyskim (po 11,9%).

Dochody **miast na prawach powiatu** wykonane zostały w kwocie 78529,5 mln zł (99,5% planu według uchwał ich organów), a wydatki – 78504,1 mln zł (94,5% planu). Wynik finansowy budżetów miast na prawach powiatu był dodatni i wyniósł 25,5 mln zł. Nadwyżkę odnotowano w miastach na prawach powiatu w 8 województwach; w relacji do dochodów stanowiła ona od 0,1% w województwie dolnośląskim do 3,3% w lubuskim i warmińsko-mazurskim. W pozostałych województwach wydatki miast na prawach powiatu były wyższe niż dochody; najgłębszy ujemny wynik budżetu wystąpił w podlaskim (minus 114,7 mln zł).

W strukturze dochodów budżetów miast na prawach powiatu dochody własne stanowiły 61,5%. Najwyższy udział dochodów własnych w dochodach ogółem miały budżety miast na prawach powiatu województwa mazowieckiego (71,4%), natomiast w podkarpackim udział ten był najniższy (46,1%). Udział podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach wyniósł 25,7%; największy udział odnotowano w województwie mazowieckim (30,6%), a najmniejszy w podkarpackim i podlaskim (po 19,4%). Dochody z tytułu podatku od nieruchomości wyniosły 10,8% ogółu dochodów budżetów miast na prawach powiatu. Największy udział w dochodach z tego podatku odnotowały budżety miast na prawach powiatu województwa opolskiego (13,7%) i śląskiego (13,3%), a najmniejszy – mazowieckiego (8,6%) i podlaskiego (8,8%).

Dotacje celowe z budżetu państwa wyniosły 12640,8 mln zł i stanowiły 16,1% dochodów ogółem budżetów miast na prawach powiatu, w tym na zadania z zakresu administracji rządowej przeznaczono 13,9% dochodów. Największy udział dotacji celowych w dochodach był w województwie lubelskim (20,7%), a najmniejszy – w mazowieckim (11,3%).

Subwencja ogólna z budżetu państwa wyniosła 14820,5 mln zł, a jej udział w dochodach budżetów miast na prawach powiatu kształtował się na poziomie 18,9% (część oświatowa, która jest częścią subwencji ogólnej, stanowiła 17,5% dochodów ogółem). Największy udział subwencji ogólnej z budżetu państwa odnotowano w województwie podkarpackim (28,3%), a najmniejszy w mazowieckim (14,0%).

Wydatki bieżące miast na prawach powiatu wyniosły 47618,0 mln zł (60,7% ogółu wydatków). W 7 województwach udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem był wyższy niż średnio w kraju. Najwyższym udziałem wydatków bieżących w wydatkach ogółem charakteryzowało się województwo mazowieckie (63,7%), a najniższym podlaskie (53,7%).

Wydatki majątkowe budżetów miast na prawach powiatu stanowiły 10408,3 mln zł, tj. 13,3% wydatków ogółem; udział ten wynosił od 11,7% w województwie małopolskim do 19,9% w podlaskim.

W strukturze wydatków ogółem największe wydatki poniesione zostały na oświatę i wychowanie (28,4%) oraz w dziale rodzina (13,6%). Najwyższy udział wydatków na oświatę i wychowanie odnotowano w województwie podkarpackim (34,4%), a najniższy w mazowieckim (24,4%). Natomiast w dziale rodzina najwyższy udział wydatków przeznaczono w województwie lubuskim (16,8%), a najniższy w mazowieckim (9,9%).

W 2017 r. dochody budżetów **powiatów** wyniosły 25388,5 mln zł (98,3% planu według uchwał ich organów), a wydatki 25360,4 mln zł (93,6% planu). Wynik finansowy budżetów powiatów był dodatni, wyniósł 28,1 mln zł, co stanowiło 0,1% w relacji do dochodów. W 9 województwach odnotowano wyższe dochody niż wydatki, nadwyżka stanowiła od 3,0% zrealizowanych dochodów w województwie pomorskim do 0,5% w lubuskim. W strukturze dochodów budżetów powiatów dochody własne stanowiły 35,8%. Najwyższy ich udział w strukturze dochodów osiągnęły powiaty województw śląskiego (42,1%) i wielkopolskiego (40,1%), natomiast najniższy podkarpackiego (28,4%). Udział podatku dochodowego od osób fizycznych, który należy do dochodów własnych powiatów, wyniósł średnio dla kraju 19,5%; największy udział tego podatku przypadła na budżety powiatów w województwie śląskim (27,2%), a najmniejszy w warmińsko-mazurskim (13,5%).

Dotacje celowe z budżetu państwa wyniosły 4067,2 mln zł i stanowiły 16,0% dochodów ogółem budżetów powiatów, w tym zadania z zakresu administracji rządowej stanowiły 10,8% dochodów powiatów. Największy udział dotacji celowych z budżetu państwa w dochodach budżetów omawianych jednostek był w województwie podlaskim (18,9%), a najmniejszy w wielkopolskim (13,6%).

Subwencja ogólna z budżetu państwa dla powiatów wyniosła 10262,3 mln zł, a jej udział w dochodach budżetów powiatów kształtował się na poziomie 40,4%, z czego większość przypadła na oświatę (7642,6 mln zł). W województwie warmińsko-mazurskim subwencja ogólna stanowiła najwyższy udział (47,9%) w dochodach ogółem, z kolei najniższy udział odnotowano w województwie śląskim (33,5%).

Wydatki bieżące powiatów wyniosły 18206,2 mln zł i stanowiły 71,8% wydatków ogółem. W 10 województwach udział wydatków bieżących był wyższy niż średnio w kraju. Udział wydatków bieżących w strukturze wydatków ogółem był najwyższy w powiatach województwa świętokrzyskiego (76,0%), a najniższy – mazowieckiego (66,5%).

Wydatki majątkowe budżetów powiatów wyniosły 4083,4 mln zł i stanowiły 16,1% wydatków ogółem. Udział tych wydatków kształtował się od 11,3% w województwie dolnośląskim do 23,5% w podlaskim.

Największe wydatki budżetów powiatów przypadły na oświatę i wychowanie (29,2% wydatków ogółem), pomoc społeczną (10,1%) i rodzinę (6,0%). Najwyższy udział wydatków na oświatę i wychowanie odnotowano w województwie opolskim (31,9%), a najniższy w podlaskim (21,9%). Na pomoc społeczną najwięcej wydatków poniesiono w województwie kujawsko-pomorskim i łódzkim (po 11,0%), a najmniej w podlaskim (7,9%). Natomiast na rodzinę najwyższy udział wydatków odnotowano w województwie lubuskim (8,3%), a najniższy – w podkarpackim (4,0%).

Dochody budżetów **województw** w 2017 r. wyniosły 14771,4 mln zł (95,6% planu według uchwał sejmików wojewódzkich), natomiast wydatki 14317,4 mln zł (89,6% planu). Wynik finansowy budżetów województw był dodatni i wyniósł 454,0 mln zł, co stanowiło 3,1% w relacji do dochodów. W 11 województwach dochody były wyższe niż wydatki, nadwyżka stanowiła od 0,2% dochodów w kujawsko-pomorskim do 9,8% w mazowieckim. Najgłębszy ujemny wynik budżetu odnotowano w województwie lubuskim (minus 36,5 mln zł) i wielkopolskim (minus 36,1 mln zł).

W strukturze dochodów budżetów województw, dochody własne stanowiły 52,7% dochodów ogółem (7777,4 mln zł). W poszczególnych województwach udział dochodów własnych w dochodach ogółem był zróżnicowany i stanowił od 22,6% w województwie świętokrzyskim do 86,1% w mazowieckim.

Dotacje celowe z budżetu państwa wyniosły 1550,5 mln zł i stanowiły 10,5% dochodów ogółem budżetów województw. Największy udział dotacji celowych odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (19,5%) i lubuskim (19,4%), a najmniejszy – w śląskim (4,8%) i mazowieckim (4,9%).

Subwencja ogólna z budżetu państwa wyniosła 2126,9 mln zł, tj. 14,4% dochodów ogółem budżetów województw. Najwyższy udział subwencji ogólnej w dochodach odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (32,8%), a najniższy – w mazowieckim (3,6%).

Wydatki bieżące województw wyniosły 5186,2 mln zł, tj. 36,2% wydatków ogółem. Największy udział wydatków bieżących odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (46,5%) i kujawsko-pomorskim (46,2%), a najmniejszy – w małopolskim (29,5%). W 2017 r. na finansowanie wydatków z działu transport i łączność przeznaczono 43,0% wydatków z budżetów województw. Największy udział tych wydatków wykazano w województwie zachodniopomorskim (61,5%), natomiast najmniejszy w kujawsko-pomorskim (32,0%).

Wydatki majątkowe stanowiły przeciętnie 30,2% ogółu wydatków budżetów województw. W poszczególnych województwach udział tych wydatków wyniósł od 19,5% w łódzkim do 42,0% w małopolskim.

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.
2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.
3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
4. Dane w podziale terytorialnym oraz w podziale według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**.
5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
6. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.
7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
8. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
9. W publikacji dane w zakresie:
  - 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
  - 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
  - 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych** oraz **nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek prowadzących działalność gospodarczą zaliczoną według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw**, prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działal-

ności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Jako ceny stałe od 2016 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

12. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Oznaczenia sekcji	Opis	Stosowane skróty
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Handel; naprawa pojazdów samochodowych
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Zakwaterowanie i gastronomia
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Obsługa rynku nieruchomości
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Administrowanie i działalność wspierająca

16. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

Uwagi metodologiczne

1. Dane o:

a) **ludności** zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011) oraz danych ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności;

b) urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

2. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu** obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o **bezrobociu rejestrowanym** dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami).

Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, pracę społecznie użyteczną oraz osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zalecenia działań aktywizacyjnych.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych i które zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 27 V 2014 r., spełniają co najmniej jedno z kryteriów:

a) bezrobotni do 30 roku życia,

b) długotrwale bezrobotni,

c) bezrobotni powyżej 50 roku życia,

d) bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,

e) bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,

f) bezrobotni niepełnosprawni.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę napływu bezrobotnych obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych do liczby osób aktywnych zawodowo w końcu kwartału.

4. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym, metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach z wyjątkiem osób przebywających poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy i więcej.

Wyniki badania uogólniono w oparciu o bilanse ludności, dla których podstawą są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r., a dane składowe (urodzenia, zgony i migracje) pochodzą z rejestrów urzędów stanu cywilnego, biur ewidencji poszczególnych gmin oraz PESEL.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

a) wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;

b) miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
- z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe ją podjąć w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przypadające na 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw obliczono przyjmując:

- a) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- b) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- c) honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.

Dane o przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

6. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także z budżetów Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

7. Dane o wartości produkcji sprzedanej przemysłu (tj. górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego, wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją) prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych, tj. dotacji do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Wartość **produkcji sprzedanej budownictwa** wyrażona w cenach bazowych, z uwagi na niewystępujący podatek akcyzowy i dotacje przedmiotowe, równa się wartości wyrażonej w cenach producenta.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- a) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- b) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- c) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- d) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- e) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

8. Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań. Od 2018 r. ulega zmianie zakres danych gromadzonych dla form budownictwa „indywidualne” oraz „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Zmiana polega na włączeniu efektów budownictwa „indywidualnego realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem” do efektów budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Poniżej zaprezentowano zmienione definicje:

- **budownictwo indywidualne** – realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe z przeznaczeniem na użytek własny inwestora;
- **budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem** – realizowane w celu osiągnięcia zysku przez różnych inwestorów.

9. Dane dotyczące **wyników finansowych przedsiębiorstw** dostosowano do ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- a) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- b) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- c) pozostałe przychody operacyjne;
- d) przychody finansowe.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- a) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- b) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- c) pozostałe koszty operacyjne;
- d) koszty finansowe.

Wyniki finansowe:

- a) wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej — do końca 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- b) wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, które obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

Wskaźniki:

- a) wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- b) wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- c) wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- d) wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

10. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

11. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów żywnościowych są notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny żywności notowane są raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu.

12. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych. Prezentowane ceny skupu produktów rolnych pochodzą z badania miesięcznego (meldunek o skupie produktów rolnych realizowanym przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej).

13. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych** i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników **na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonywane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali całego kraju i województw.

14. Pogłowie zwierząt gospodarskich podano na podstawie badań pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego oraz bydła, owiec, drobiu i związanej z tymi gatunkami produkcji zwierzęcej, prezentując dane według grup produkcyjno-użytkowych. Badania pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku — w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich — 2-krotnie w roku — według stanu w czerwcu i grudniu.

15. Na **dochody jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

1) dochody własne, tj.:

a) dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,

b) wpływu z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,

c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy;

d) pozostałe dochody, w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;

2) dotacje:

a) z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,

b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz 205 i 625 według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 1053),

c) otrzymane z państwowych funduszy celowych,

d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;

3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

16. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- dotacje dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- wydatki na obsługę długu,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

17. Zarówno dochody, jak i wydatki jednostek samorządu terytorialnego, mogą być klasyfikowane według działów i rozdziałów (określających rodzaj działalności) oraz według paragrafów, które systematyzują dochody według rodzaju ich źródeł, a wydatki według szczegółowego ich przeznaczenia, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 1053).

Prezentowane dane w zakresie wydatków według działów i rozdziałów obejmują wszystkie paragrafy wydatkowe zrealizowane w danym dziale/rozdziale

General notes

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**.

2. Data are presented according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

3. The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

4. Data according to territorial division as well as to NACE Rev. 2 sections are compiled using the **enterprise method**.

5. Data are compiled in accordance with to the **respective organizational status of units of the national economy**.

6. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.

7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

8. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.

9. In the publication data in regard to:

a) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concern economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;

b) **sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;

c) **financial results of non-financial enterprises and investment outlays** and **newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of units conducting economic activity included, in accordance with the NACE Rev.2, in section “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities”), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. Enterprise sector includes those entities, which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis;

advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. As constant prices since 2016 were adopted – 2015 constant prices (2015 average current prices).

12. Some data are given on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistics Poland.

13. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

14. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

15. The names of some sections of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables with the sign "Δ". The list of abbreviations used and their full names are given below:

Section marking	Description	Abbreviations
G	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	Trade; repair of motor vehicles
I	Accommodation and food service activities	Accommodation and catering

16. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

Methodological notes

1. Data concerning:

a) population are compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011 as well as current reporting data on vital statistics and population migration;

b) births and deaths (including infant deaths) – are calculated according to the definition of infant birth and death – recommended by the World Health Organization (WHO).

2. Data on **average paid employment** include persons employed on the basis of a labour contract on a full and part-time basis, converted to full-time work period.

3. Data on the **unemployed persons registered** in the powiat labour offices are presented in accordance with the Law of 20 IV 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments).

Registered unemployment has not include persons who: undergoing traineeships, an internship, person undergoing occupational preparation of adults and social utility works and directed to employment agency within the framework of activation actions appointment.

Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons, who are entitled to priority in appointment for participation in special programmes and who, in accordance with amendment to Law on Employment Promotion and Labour Market Institutions, in force since 27 V 2014, persons fulfilling at least one of the criteria:

a) unemployed persons below 30 years of age,

b) are long-term unemployed,

c) unemployed persons over 50 years of age,

d) unemployed persons benefiting from social assistance,

e) unemployed persons with at least one child under 6 years of age or at least one disabled child below 18 years of age,

f) disabled unemployed persons.

The long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adult in the workplace.

Unemployed persons without benefits are persons registered in employment offices, in search for work, who either lost or did not acquire rightsto benefits.

The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The **inflow rate of unemployment** is calculated as a ratio of newly registered unemployed persons to the number of economically active persons at the end of a quarter.

4. Data on the **economic activity of the population**, aged 15 and more, are compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS), which is conducted quarterly using continuous observation method (a sliding survey week). The survey includes the members of households in dwellings selected on a random basis

excluding persons staying outside the households, i.e. abroad or living in institutional households, for 12 months or longer.

The survey results have been generalized based on population balances or which the base has been the results of the Population and Housing Census of 2011, while the component data (births, deaths and migration) comes from the reports of civil status offices, local registration offices of individual gminas and PE-SEL. Economically active population includes all persons who are considered as employed or unemployed.

Among the **employed persons** are included all persons aged 15 or more who within the surveyed week:

a) performed, for at least one hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as

paid employees, worked on own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting family economic activity outside agriculture;

b) had work but did not perform it:

- due to illness, maternity leave, parental leave or vacation,
- due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 – exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.

The **unemployed** are persons aged 15–74, who within the period of the surveyed week did not work, actively sought work and were available for work within two weeks after the surveyed week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within the period no longer than 3 months as well as persons who were available for that work.

The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or a given group) in the number of economically active population aged 15 and more (total or a given group).

5. Average monthly gross wage and salary per paid employee in the enterprise sector is calculated assuming the following:

- a) personal wages and salaries, excluding wages and salaries of outworkers and apprentices as well as persons employed abroad;
- b) payments from a share in profit or in the balance surplus of cooperatives;
- c) fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with labour contract.

Data regarding average monthly wages and salaries are given in gross terms, i.e., including deductions for personal income tax and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

6. Information regarding retirement and other pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the budgets of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration as well as the Ministry of Justice.

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the source which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

Retirement and other pension benefits systems do not provide for the payment of retirement and other pensions arising out of international agreements.

Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

7. Data on the value of sold production of industry (i.e. of mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply and also water supply; sewerage, waste management and remediation activities) are presented excluding VAT and the excise tax, but including the value of subsidies on products and services, in so-called basic prices.

The **value of sold production of construction** presented in basic prices, is equal to the value expressed in producer's prices due to the lack of excise tax and entity subsidies.

Data regarding sold production of industry concerns industrial and non-industrial activities of economic entities included to the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities" and covers:

- a) the value of finished goods sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- b) the value of paid work and services rendered, i.e. both industrial and non-industrial;
- c) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms or full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- d) the value of products in the form of settlements in kind;
- e) products designated for increasing the value of own fixed assets.

8. Information regarding completed dwellings concerns dwellings in newly built and expanded buildings (partly comprising the expansion) as well as dwellings obtained as a result of investment adaptations, together with dwellings obtained from conversion of non-residential spaces. The division of dwellings into buildings of housing cooperatives, private buildings (i.e. realized by natural persons, foundations, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing. Since 2018 the scope of data for the "private construction" and the "construction designated for sale or rent" has been changed. The results of "the private construction designated for sale or rent" is included into "the construction designated for sale or rent". The revised definitions are presented below:

- **private construction** – housing construction realised by natural persons, foundations, churches and religious associations, designated for the use of the investor;
- **construction for sale or rent** – housing construction realised in order to achieve a profit by various investors.

9. Data on financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047, with later amendments).

Revenues from total activity (sums received and due) include:

- a) net revenues from sale of products (goods and services) including subsidies on products;

- b) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- c) other operating revenues;
- d) financial revenues.

Cost of obtaining revenues from total activity includes:

- a) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by change in product stocks;
- b) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- c) other operating costs;
- d) financial costs.

Financial results:

- a) gross financial result (profit or loss) is a result on economic activity — until the end of 2015 corrected by result on extraordinary events;
- b) net financial result (profit or loss) is obtained after decreasing of the gross financial result by obligatory encumbrances, which include corporate and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations.

Indices:

- a) sales profitability rate constitutes the relation of the result from the sale of products, goods and materials to net revenues from the sale of products, goods and materials;
- b) gross turnover profitability rate constitutes the relation of gross financial result to revenues from total activity;
- c) net turnover profitability rate constitutes the relation of net financial result to revenues from total activity;
- d) cost level indicator constitutes the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity.

10. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of households expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household' budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the European Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

11. The sources of information on **retail prices** of presented foodstuffs are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of food are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted two times a month.

12. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average prices were calculated as a quotient of value (without value

added tax – VAT) and quantity of each agricultural product. Presented procurement prices come from monthly survey (reports on procurement of agricultural products from legal persons and organizational entities without legal personality).

13. The information on prices of **agricultural products** and livestock received by farmers **on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces. Average monthly prices were calculated as arithmetic mean of quotations from the entire country and from voivodships.

14. Farm animal stocks have been disclosed on the basis of surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter and cattle, sheep, poultry and animal production related to these species, with data being presented according to production — utility groups. Surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter are conducted three times a year — in March as of 1st March, in June as of 1st June and in December as of 1st December, while surveys of cattle and other farm animal species — twice a year — as at June and December.

15. Revenues of local government units comprise:

1) own revenue, i.e.:

a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,

b) receipts from charges and taxes established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, and receipts arising from the Financial Statute, stamp duty, royalties for mineral exploration, and marketplace stall trading fee,

c) revenue from property, i.e. income from renting and leasing;

d) other revenue, including funds for the additional financing of own tasks acquired from other sources;

2) grants:

a) from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, tasks fulfilled on the basis of agreements with bodies of the government administration,

b) provided under programs financed with European funds and other foreign non-refundable funds, payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620, and 205 and 625 according to the detailed classification of revenues, expenditures, incomes and outgoings, and funds from foreign sources, according to the Regulation of the Minister of Finance dated 2 III 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053),

c) grants received from state appropriated funds,

d) other grants including grants based on agreements with bodies of the government administration,

3) general subvention from the state budget, consisting of the following parts: equalisation, educational, compensatory, balancing and regional.

16. Expenditures of local government units are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

– expenditures on wages and salaries (including derivatives),

– expenditures on the purchase of materials and services,

– grants for organizational and legal units operating within local government units budget,

– expenditures on debt servicing,

– expenditures related to granting endorsements and guarantees.

17. Both the revenues and expenditures of local government units may be classified by divisions and chapters (specifying the type of activity) and by paragraphs, which organize the revenues by type of sources and expenditures according to their specific purpose, in accordance with the Regulation of the Minister of Finance dated 2 III 2010, regarding the detailed classification of revenues, expenditures, incomes and outgoings, and funds from foreign sources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053).

The expenditure data are presented by divisions and chapters include all expenditure paragraphs, realised in defined division/chapter.